

РІВНЕНСЬКА ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА

Серія "Славетні земляки»

**ЖИВ НА ЧАТАХ
ДУХОВНОГО РЕНЕСАНСУ**

РІВНЕНСЬКА ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА

Серія «Славетні земляки»

Жив на чатах духовного ренесансу

Біобібліографічний покажчик праць
Бориса Ільковича Степанишина

Рівне
"Волинські обереги"
2012

УДК 016:929
ББК 91.9:83.3 (4Укр)
С–794

Жив на чатах духовного ренесансу : біобібліогр. покажч. пр. Б. І. Степанишина / Рівнен. держ. обл. б-ка ; уклад.: Л. А. Костильова, Г. М. Люльчук ; наук. ред.: О. Л. Промська ; ред.: З. М. Тирак ; відп. за вип.: В. П. Ярощук. – Рівне : Волин. обереги, 2012. – 56 с. : фотоіл. – (Серія «Славетні земляки»).

До видання включено відомості про основні етапи життя, наукової та громадської діяльності педагога, літературознавця, громадського діяча Б. І. Степанишина, низку статей, присвячених відомому землякові, біобібліографічний покажчик та фотоілюстрації з його особистого архіву.

Матеріал у біобібліографічному покажчику згруповано в двох основних розділах – «Друковані праці Б. І. Степанишина» та «Література про життя, наукову та громадську діяльність Б. І. Степанишина». До покажчика включені описи окремо виданих праць, публікацій зі збірників, продовжуваних і періодичних видань (всього 416 позицій). Видання доповнене допоміжним апаратом.

Біобібліографічний покажчик праць Б. І. Степанишина розрахований на науковців, викладачів вищих і середніх навчальних закладів, студентів, бібліотечних працівників.

Укладачі:

Костильова Л. А., зав. відділом формування бібліографічного ресурсу, баз даних та обслуговування користувачів;

Люльчук Г. М., бібліотекар відділу формування бібліографічного ресурсу, баз даних та обслуговування користувачів.

Науковий редактор:

Промська О. Л., заступник директора з наукової роботи та автоматизації Рівненської державної обласної бібліотеки, кандидат історичних наук.

Редактор:

Тирак З. М., зав. відділом редакційно-видавничої роботи Рівненської державної обласної бібліотеки.

Відповідальна за випуск:

Ярощук В. П., директор Рівненської державної обласної бібліотеки, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України.

ВІД УКЛАДАЧА

Біобібліографічний покажчик «Жив на чатах духовного ренесансу», присвячений українському педагогу, літературознавцю, громадському діячеві, кандидату педагогічних наук (1975), професору, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки (1995) Борису Ільковичу Степанишину.

До видання включено відомості про основні дати життя, наукової та громадської діяльності Б. І. Степанишина, низку статей, присвячених відомому землякові та бібліографічну частину (перелік праць Б. І. Степанишина та відомості про літературу про нього). Біобібліографічний посібник включає відомості про всі документи, наявні в фондах Рівненської державної обласної бібліотеки (з 1958 по травень 2012 року включно), бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, особистого архіву Б. І. Степанишина та документи, відображені в «Літописах» Книжкової палати України.

Базою для складання покажчика були фонди Рівненської державної обласної бібліотеки та особистий архів Б. І. Степанишина. Переважна кількість документів переглядалася *de visu*. Дані отримані з «Літописів» відмічені астериксом, з особистого архіву автора – двома астериксами. Фотографії Б. І. Степанишина та фотокопії документів взяті з його особистого архіву.

Матеріал у виданні розташовується за розділами:

Друковані праці Б. І. Степанишина:

- окремі видання;
- статті з наукових збірників, продовжуваних видань та періодики.

Література про життя, наукову та громадську діяльність Б. І. Степанишина.

У розділі «Друковані праці Б. І. Степанишина» матеріал розміщується в хронологічному порядку і групується за роками видання. В межах року документи подані в алфавіті назв публікацій у такій послідовності: спочатку книги і брошури, нижче – статті з неперіодичних видань, продовжуваних та періодичних видань.

У розділі «Література про життя, наукову та громадську діяльність Б. І. Степанишина» документи розташовано в алфавіті авторів і назв.

Допоміжний апарат видання складається з: іменного покажчика, алфавітного покажчика назв творів автора та переліку переглянутих «Літописів книг», «Літописів журнальних статей», «Літописів газетних статей». До іменного покажчика включено прізвища авторів, укладачів, редакторів та всі імена, які зустрічаються в бібліографічних описах. Окремі описи супроводжуються анотаціями довідкового, уточнюючого змісту.

Біобібліографічний посібник розрахований на науковців, викладачів вищих та середніх навчальних закладів, студентів, бібліотечних працівників – всіх, хто цікавиться життям, науковою та громадською діяльністю Б. І. Степанишина.

*Костильова Л. А.,
зав. відділом формування бібліографічного ресурсу,
баз даних та обслуговування користувачів
Рівненської державної обласної бібліотеки*

ЖИТТЄВІ ВІХИ

- 3 квітня 1925 р.** – народився в с. Ратичів на Холмщині.
- 1944–1947 рр.** – учасник бойових дій в лавах Радянської Армії.
- 1947–1952 рр.** – навчання у Львівському університеті імені Івана Франка.
- 1952–1971 рр.** – вчитель української мови та літератури у школах Львівщини, м. Львова та Рівненщини.
- 1972–1982 рр.** – доцент кафедри української літератури Рівненського державного педагогічного інституту.
- 1975 р.** – захистив кандидатську дисертацію за темою «Система самостійної роботи учнів з літератури та її вплив на ефективність навчального процесу».
- 1982 р.** – звільнений з роботи за так званий «буржуазний націоналізм» без права влаштуватися на будь-яку роботу.
- 1991 р.** – поновлений на роботі у званні професора кафедри української літератури.
- 1991–1997 рр.** – голова Рівненської обласної організації «Просвіта».
- 20 грудня 1995 р.** – Указом Президента України за підручник «Українська література» для учнів 9-го класу Борису Степанишину присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.
- 8 серпня 2004 р.** – відійшов у вічність, похований на рівненському міському цвинтарі.
- 2005 р.** – рішенням Рівненської міської ради одній з нових вулиць міста була присвоєна назва «вулиця Бориса Степанишина».

ВАМ БОЛИТЬ УКРАЇНА...

*Моєму Учителю, лауреату Державної премії України,
професору Рівненського гуманітарного університету
Степанишину Борису Ільковичу присвячую*

У так званій "братерській родині"
Загребуща московська рука
Спопеляла слова солов'їні.
Як тоді Вам боліла Україна,
Серце ятрила правда гірка.

І за неї, стражденну, єдину,
Із режимом насилля, брехні
Піднялись Ви, як Стуси, Литвини,
Бо вже так Вам боліла Україна,
Що й анафема, й смерть не страшні.

Та історії правда нетлінна
В дев'яності наш люд повела,
Щоб з імперії стала руїна,

А із неї воскресла Україна,
Кобзарева душа ожила.

І змахнувши пекучі сльозини,
Не шукаючи слави, вінця,
У народ Вас вела Україна
Просвітити і батька, і сина,
Розбудити приспані серця.

І тепер уже начебто вільна,
Але в герці – тривоги сліди,
Бо зневажена чесна людина...
Вам і досі болить Україна
І болітиме, знаю, завжди.

Надія Ткачук

ЗААНГАЖОВАНИЙ УКРАЇНОЮ

На благословенній Волинській землі народився видатний вчений, педагог-методист, просвітянин Борис Степанишин. Усе своє свідоме життя він віддав служінню українцям та рідній Україні, а у численних книгах та публікаціях будив громадську думку, вчив жити заради людей, плекав рідне українське слово. Пам'ятають Бориса Степанишина і сьогодні. Про досі незнайомі широкому загалу сторінки життя і діяльності Великого Українця в інтерв'ю з його сином, головним редактором газети «Волинь» Сергієм Степанишином.

– *Пане Сергію, як відомо, ваш батько був зразком відданості Україні. Де, на вашу думку, джерела патріотизму Бориса Ільковича?*

– Я думаю, що тут якраз все закономірно. Адже любов до рідного краю плекалася на святій Волинській землі. Народився Борис Степанишин 3 квітня 1925 року на Холмщині у багатодітній патріотичній родині. Його батько, а мій дід Ілько, був дяком у православній церкві, керував церковним хором, займався господарством, бо був на всі руки майстер, а бабуся Оксана виховувала шестеро дітей. Коли сім'я перебралася на Волинь у теперішній Горохівський район, свою патріотичну роль виконали українські націоналістичні організації – ОУН, Просвіта.

– *А як щодо його участі в лавах УПА? Про цей період життя Бориса Ільковича ходять різні чутки. Привідкриєте таємницю?*

– Власне, таємниці ніякої немає. А вигадки породжені тим, що батько не любив привселюдно розповідати про своє життя.

Насправді мій тато пройшов шлях, притаманний більшості молодих волиняків 1939–1944 років. Займався просвітянською роботою, брав участь у різного роду молодіжних вишколах, зокрема у молодіжній ланці ОУН – юнацтві. Цікаво, що разом з ним вишкіл проходив відомий український поет Ростислав Братунь, дружні стосунки з яким не припинялися протягом усього життя. Після створення УПА Борис Степанишин був певний період зв'язковим і передавав грипси та таємну інформацію. З приходом на Волинь Червоної армії у 1944 році був мобілізований до її лав, воював у Польщі та Німеччині, був важко поранений.

– *Чому ж тоді його так люто ненавиділа комуністична влада і переслідувало КГБ?*

– Ми вже, очевидно, встигли забути, що за радянської влади будь-який вияв патріотизму, любов до України вже вважалася страшною кривою. А у працях, лекціях, виступах Бориса Степанишина завжди був присутній незламний український дух та віра у незалежну Україну.

Саме за це його на рік виключили з Львівського університету, саме за це його не раз викликали на допити в КГБ, саме через це прослуховували нашу квартиру і всі телефонні розмови, саме через це його врешті-решт оголосили українським буржуазним націоналістом, посібником фашистів і звільнили з посади доцента кафедри української літератури Рівненського державного педагогічного інституту у 1982 році. Доходило до повного маразму: один запопадливий викладач звинуватив мого батька в участі теракту проти Ярослава Галана. Одним словом, робилося все можливе й неможливе, щоб якомога більше очорнити світле ім'я Бориса Степанишина, знищити його морально та фізично.

Не дивуйтесь, саме фізично. До нього не раз підходили працівники КГБ і запитували: «ти ще досі не здох?», провокуючи тим самим на самогубство.

– *Дякувати Богу, найстрашнішого не сталося. Як вдалося пережити ті лихі часи?*

– На жаль, у той час я служив строкову службу у лавах збройних сил, а тому міг підтримати свого тата лише добрим словом у листах та ще своєю патріотичною позицією. Адже саме з того часу заради солідарності з батьком я практично перестав спілкуватися російською мовою в побуті, а розмовляв і розмовляю до цього часу лише рідною. Не повірите, але половина радіотехнічного батальйону завдяки мені, вітаючись, промовляли «слава Україні!».

А вдома, безумовно, лише моя мама та брат Віталій стали опорою і підтримкою для батька, бо більшість знайомих відвернулися від родини Степанишиних, чи то справді вважаючи нас головорізами-бандерівцями, чи то, в душі співчуваючи, боялися зашкодити собі зв'язками з націоналістами. Мало хто знає, що моя мама, як справжня українська дружина, була поруч з татом на тому інститутському судилищі і захищала свого чоловіка до останнього.

Ну і, звичайно, щоденна праця, без якої мій батько не уявляв собі життя. За цей період він написав більшість своїх книжок, які були видані вже за незалежності України. Встаєш вранці, тато вже за письмовим столом, лягаєш спати – він ще за письмовим столом. Його життєвим кредо були слова Івана Франка: «Дай працювати, працювати, працювати, в праці сконатись!».

– *А як Борис Степанишин потрапив до сучасних просвітянських лав?*

– Це було у 1989 році, коли на Рівненщині, як і по всій Україні, зароджувався націонал-демократичний здви́г. Одного разу увечері до нас у квартиру подзвонили, гостем виявився Любомир Шеремата, який передав привіт від Василя Червонія і запросив від його імені долучитися до просвітянських лав. Ми лише тоді чули, що інженер з «Азоту» Василь Червоній організував у Рівному Товариство шанувальників української мови. Ми довго радилися і вирішили таки вступити до цієї громадської організації. І не помилилися. Бо саме там і батько, і я знайшли своїх однодумців та зуміли реалізувати себе повною мірою.

А Василь Червоній вже у той час завдяки своїй далекоглядності зумів розгледіти в Борисові Степанишині того, хто стане головою Рівненської обласної «Просвіти» на довгі роки і підніме цю організацію на найвищий рівень. З того часу «Просвіта» стала його життям: щотижня збиралося правління, на яке (о диво!) приходили найвищі посадовці області і звітувалися про виконання Закону про мови, на повну потужність запрацював Університет, читати лекції в якому приїжджали вчені, письменники, народні депутати зі всієї України, на найвищому рівні відзначалися ювілейні дати, проводилися мітинги, був організований збір коштів на пам'ятник Тарасу Шевченку у Рівному.

Зі здобуттям Україною омріяної незалежності Борис Степанишин нарешті вдихнув вітру свободи на повні груди. Він встигав усюди – і в інституті, в якому його поновили на роботі у 1991 році, і в «Просвіті», і в Русі, і за письмовим столом. Саме на цей час припадає пік його наукової творчості, одна за одною виходять з друку десятки книг, сотні статей. А у 1995 році Борису Степанишину вручили державну премію України в галузі науки і техніки за підручник з української літератури для дев'ятого класу.

– *Якщо можна, то розкажіть, будь ласка, про вашу родину?*

– Ми з братом зростали і набиралися розуму в атмосфері любові та поваги. Високоморальні та освічені батьки, незважаючи на важку вчительську працю, ніколи не нехтували своїми батьківськими обов'язками. Незважаючи на невеликі вчительські зарплати, ми завжди були доглянуті та ситі. Але головне, що нас вчили самостійно думати, аналізувати, прищепили любов до книги, української мови, пісні. Сімейною традицією стали поетичні вечори, де кожен член родини читав напам'ять вірші улюбленого українського поета. Власне, своєму батькові я завдячую тим, що побував разом з родиною практично у всіх куточках України і відвідав усі святі для кожного українця місця. Кожну неділю у нас був запланований перегляд театральної вистави, художнього фільму, концерту, відвідання виставки чи лекторію. Привчив нас батько і до щоденного прочитання періодики. Газети, журнали, альманахи, книги стали нашою щоденною потребою, без якої я не можу обійтись і сьогодні. Саме у такий спосіб Борис Степанишин виховав своїх синів патріотами України, якими він дуже пишався.

– *Завтра ваша родина вшановуватиме Бориса Ільковича, відзначаючи 85 років з дня його народження. Вам не прикро, що про цей ювілей не згадує жодним словом офіційна влада, мовчать і громадські організації?*

– Прикро, звичайно. Але водночас я з розумінням ставлюся до того, що відбувається в державі. На не українську владу сподіватися марно, бо вона Степанишина ніколи не любила за його принциповість і небажання їй догоджати. Що стосується

громадських організацій, то їм, мабуть, зараз не до ювілеїв – їм би вижити. Та й світ став іншим, матеріалістичним, не таким, про який мріяв Борис Ількович. Духовні цінності наразі замінені на долари, вілли, курорти, автівки. Розумію також, щоб оцінити усю велич постаті Бориса Степанишина та вивчити усю його творчу і наукову спадщину повинен пройти певний період. Та й часи прагматичного матеріалізму теж колись закінчатся.

Власне, не про ювілейні вечори пам'яті мріяв Борис Степанишин. Він жив Україною, був заангажований нею, мріяв про те, щоб хоч його внуки побачили її українською за змістом. Саме тому шанувати пам'ять про Бориса Степанишина – це бути гідними його заповітів і наближати час омріяної ним України.

*Степанишин С. Заангажований Україною / С. Степанишин ;
розмовляв Павло Дутко // Волинь. – 2012. – 2 квіт. – С. 1,7.*

ЛЮБИВ УКРАЇНУ І ВИСОКО ЦІНУВАВ БІБЛІОТЕКУ

*Ярошук В. П., директор Рівненської державної
обласної бібліотеки, кандидат історичних наук,
заслужений працівник культури України*

Існує багато публікацій про роль бібліотеки в житті і діяльності читачів. Але надзвичайно мало таких, які б розкривали провідну роль користувачів для розвитку книгозбірень. Саме такій визначній і неоднозначній діяльності Бориса Ільковича Степанишина у Рівненській державній обласній бібліотеці присвячена ця публікація.

Я розпочала свою трудову діяльність у Рівненській державній обласній бібліотеці у 1986 році на посаді директора. Це був період горбачовської перебудови. На той час Б. І. Степанишин вже був користувачем бібліотеки. Щорічно мав читацький формуляр під № 1. Я не була з ним знайома, бачила його в холах бібліотеки і читальних залах дуже часто, можливо і двічі на тиждень, завжди з великим портфелем і валізкою, повною книг і часописів. Скоро дізналась, що він користується певними привілеями у бібліотеці, наприклад, отримує новинки періодики одним з перших з дозволом виносу її з читальних залів за межі бібліотеки. Колеги запевняли, що він – «надійний читач» – читає швидко, повертає вчасно. А читав він багато і дуже різносторонньо, про це згадують бібліотекарі.

Серед бібліотечних працівників мав друзів, однодумців, мабуть, рівних за інтелектом людей, з якими любив поговорити. Бібліотекар Олександра Лехицька була серед таких. Вона працювала у відділі обслуговування документами іноземними мовами, багато читала, дотримувалася сталих моральних життєвих принципів. За освітою була вчителем французької мови. Гадаю, що не останню роль в її житті відіграв Б. І. Степанишин. І саме за його підтримки вона взялася за переклад з оригіналу з французької мови двох творів Патріка Ковена і Беатрікс Бек, які були надруковані в журналі «Всесвіт» у 1997, 2000 роках.

Олександра Лехицька разом з Б. І. Степанишином брала участь у Першому акті злуки (1990 р.). Впродовж багатьох років вона двічі на місяць вела заняття універ-

ситету «Просвіта», виступала з оригінальними оглядами літератури, допомагала описувати і реєструвати літературу у бібліотеці товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Працівники відділу обслуговування документами іноземними мовами пригадують, що він читав польською мовою журнали і завжди рекомендував якусь цікаву чи варту уваги інформацію з них.

Тісні зв'язки з цим відділом викликали довіру у Бориса Ільковича і бачення інтенсивнішого використання колекції книг про Україну англійською мовою з бібліотеки обласної організації товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Для наповнення просвітницької бібліотеки він доклав неабияких зусиль і дуже беріг книги. Тому, згадану колекцію книг передав лише на декілька років, бібліотекарі вели облік її використання і пропагували її. Він цим цікавився і зрештою погодився передати її назавжди у фонд бібліотеки. Книги і зараз користуються попитом. Це близько 100 оригінальних неадаптованих книг з різних галузей знання англійською мовою.

У 1999 році Борис Ількович долучився до формування збірника статей «Історія бібліотечної справи Рівненщини», який уклала Рівненська державна обласна бібліотека. Його стаття «Книгозбірня, читальня, картотека – читач» [4] представляє історію створення бібліотеки і читальні обласного об'єднання «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Борис Ількович зробив висновок, що «Рівне і Рівненщина – це край бібліотек, що в його культурологічній характеристиці книгоманія є вагомою, а може і визначальною рисою». Обласну книгозбірню називає флагманом «флотилії» бібліотек області. Читаючи статтю, відчуваєш любов і гордість за роботу з формування фонду просвітницької бібліотеки, шанування до усіх авторів, меценатів і діаспори, що долучились до її укладання. Він прогнозував і її майбутнє. «Якщо і надалі генеральною лінією її діяльності буде орієнтація на формування національної свідомості читачів, плекання в них ідеалу українця, плюс спрямованість на рідкісну книгу і таке ж рідкісне патріотичне видання, – то можна сміливо пророкувати їй блискучу біографію і незрадливу любов широкого кола вдячних читачів» [4, с. 41].

Ділові стосунки були у Бориса Ільковича з завідуючою читальним залом Ніною Олексіївною Нікітіною. Вона високо цінувала його поради і зауваження. Завдячуючи «патронату» Бориса Ільковича, російськомовна Ніна Олексіївна прекрасно оволоділа українською мовою і стала на десятиріччя найкращим у бібліотеці популяризатором української літератури і історії, історичного краєзнавства.

У перебудовний період Борис Ількович брав активну участь у суспільно-політичному житті: у заходах Народного Руху, товариства «Просвіта», Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка. У цей час у бібліотеці збільшувалась кількість відвідувачів, люди шукали інформацію, яка раніше була забороненою, і яка вперше оприлюднювалася в журналах і газетах.

Пожвавилась масова робота бібліотеки. Кожен захід був подією. Бібліотекарі представляли друковані джерела, відшуковували компетентних людей для подання інформації під «новим кутом». Серед науковців, які самі виявляли ініціативу участі, а також пропонували тематику заходів, був Борис Ількович. Він відвідував усі заходи бібліотеки. Після кожного давав зауваження. Чи хотіли б ми слухати їх, чи ні, його це не обходило. Його зауваження були безапеляційними, а ще найважливіше – справедливими і доцільними.

У цей час я познайомилася з Борисом Ільковичем особисто. Він спитав дозволу прийти до мене на прийом і поговорити про бібліотечні справи. Прийшов, відрекомендувався, поведився просто. Вів розмову без притиску, спокійно, без напруження, вислуховував мої міркування, міркування молодого людини з іншою ідеологією. Розмова торкалася мови. Був вражений, що у бібліотеці документація велася українською мовою з часу українізації (у 60-і роки). А от те, що персонал бібліотеки говорить російською мовою засуджував і казав, що це є недопустимо. Вважав, що кожний бібліотекар має бути просвітянином і національно-свідомим членом суспільства. Він вважав, що я, як директор, маю впливати на працівників, на їх усвідомлення щодо вживання української мови, ставлення до процесів відродження національної свідомості у суспільстві, спричинятися усіма формами бібліотечної роботи до популяризації української мови, української літератури, української історії, мистецтва.

Борис Ількович висловив прохання переглянути наш підхід до укладання систематичного каталогу і систематичної картотеки статей, а саме щодо використання російської мови у написанні роздільників каталогу. Я намагалася пояснити, що роздільники формуються відповідно до «Таблиць Бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК)». Вони є авторськими і не можуть бути довільно перекладеними на українську мову. Він був непохитним і наполягав на тому, що це необхідно зробити силами бібліотекарів і не чекати вказівок з Києва і яких-небудь перекладів «Таблиць ББК». Внутрішньо ми з ним погоджувались. Адже змінилася геополітична ситуація. «Таблиці...» відображали ідеологічні підходи, що панували у СРСР, необхідно було по-новому подавати матеріали з національної тематики та нові поняття у галузі суспільних наук. Але усі діючі інструкції забороняли нам це робити.

Коли Борис Ількович виходив з мого кабінету, він сказав, що ніколи не полишить бібліотеку без своєї опіки. Це слово він витримав. Таких розмов було декілька, але усі вже не у кабінеті, а при нагоді: після заходів, у холах бібліотеки. Про кожний напрямок роботи бібліотеки він мав своє бачення і думку. А переклад «Таблиць ББК» було зроблено завідуючою відділом обробки літератури Аллою Іванівною Данилюк у 1991 році і за цими новими роздільниками українською мовою було відредаговано систематичний каталог. «Доповнення і виправлення до Бібліотечно-бібліографічної класифікації» у виді рекомендацій від Державної бібліотеки України надійшли у 1992 році.

Однак ми ще довго не могли зробити аналогічну редакцію систематичної картотеки статей тому, що розпочали створення комп'ютерної бази даних аналітичних описів з статей. І виконали редакцію лише у 1995 році, за що були систематично і нещадно критиковані Борисом Ільковичем.

У 2010 році до 70-річчя заснування бібліотеки був укладений ретроспективний бібліографічний покажчик «Літопис головної книгозбірні Рівненщини», у якому відображено документи про діяльність бібліотеки з 1940 по 2009 роки. Коли я переглянула іменний покажчик на прізвище Б. І. Степанишин, я побачила значний перелік статей про діяльність бібліотеки. Статті написані у ті ж 90-ті роки, коли Борис Ількович був надзвичайно завантажений різними роботами, наприклад, викладав у інституті, організовував виховний процес для студентів, вів університет товариства

«Просвіта». Брав активну участь у мітингах, політичних подіях, виступав багато, бував усюди.

Про що ж писав Степанишин Б. І. Одна з перших статей написана про бібліотеку після прийняття Закону України «Про мову в Українській РСР». Стаття називається – «Байдужих не може бути» [2] та розкриває його стурбованість щодо русифікації бібліотек. У статті він розповідає про свої візити до бібліотек міста і області, називаючи їх «рейдами». Про обласну книгозбірню він пише, як про таку, що успішно відроджується. Зокрема описує спільні засідання ради з комплектування фонду, які були присвячені коригуванню передплати періодичних видань. Борис Ількович не міг змиритися з тим, що співвідношення україномовних видань до російськомовних було один до шести. Деякі українські часописи не були представлені. На той час україномовні видання були представлені в державі у незначній кількості, тому покращення асортименту відбулось лише у співвідношенні два до шести.

У вищезгаданій статті подана нещадна критика щодо укладання російською мовою довідкового апарату, формулярів читачів, поличних роздільників та іншої друкованої продукції.

Резонансною була стаття «Зупинились на півдорозі» [3] у газеті «Волинь» (жовтень 1992 року). Віддаючи належне схвалення роботі бібліотеки з дерусифікації, Борис Ількович схвально оцінив «набуток у науковій бібліографії бібліотеки – укладання Катериною Краєвською анотованого бібліографічного покажчика «340 років Берестецькій битві». Пошановані і методисти бібліотеки за створення «понад десяток багатющих сценаріїв – «Душі людської доброта», «XX вік не просто пережити» (про Стуса, Галету, Чубая) та ін., а головне до усіх свят українського календаря. Земний уклін Вам за це, невсипущі трудівниці» [3].

Сучасному читачеві цих рядків дивне таке щире захоплення автора. Мабуть, важко уявити, що прочитати і про згаданих авторів, і про свята українського календаря у 1992 році було ніде. Але ці сценарії, розіслані в усі бібліотеки області, дали можливість ознайомитись з інформацією навіть у сільській місцевості.

Стурбованість просвітянина викликали і «нутроці» періодичних журналів, які були у вільному доступі в читальних залах бібліотеки. Ось його гнівні слова: «У 4-му числі «Отечественной истории» в статті «Русь в конце XX – начале XXI века» читаємо, що ще в X ст. територія Київської держави – це «русские земли», тобто тоді, коли не тільки росіян, а й московитів ще не було (вони виникнуть лише через три століття). Ви знаєте, що голова йде обертом від тієї «гнилої наукової січки», якою годують нашу юнь у науковій книгозбірні».

Боляче він сприймав цитату О. Горького про книгу, яка була розміщена в холі першого поверху бібліотеки, «зустрічаючи кожного відвідувача». Сьогодні на її місці представлено місію Рівненської державної обласної бібліотеки.

П'ять суттєвих його публікацій присвячені культурно-освітній діяльності нашої бібліотеки [1, 5, 6, 7, 8]. Я не зустрічала подібних публікацій про роботу бібліотек періоду 90-х років з цього напрямку, написаних не фахівцем бібліотечної справи, але де так структуровано форми, тематичні напрями, подання насичення форм роботи різними засобами: театральними та музейними. Він зрозумів ідею бібліотеки, яка здійснює культурно-освітню діяльність не хаотично, а маючи певну систему, циклічність і чітку орієнтацію на групи користувачів та їхні потреби. Підтвердження тому

у назві і змісті статті «Рівненський факультатив». Борисом Ільковичем ретельно, достовірно, правдиво із захопленням описано роль бібліотекаря в цьому процесі – завідуючої відділом літератури з мистецтва Розалії Пилипівни Мельник [6]. Розалія Пилипівна – непересічна особистість, є фундатором цього відділу, але її власна активна позиція щодо національного відродження не давала «пасти задніх» працівникам інших відділів. Своїми заходами Розалія Пилипівна «привела» у бібліотеку творчих людей: митців різних жанрів. Прем'єри книг, виставки образотворчого мистецтва, вільні незаангажовані формалізмом засідання клубів і сьогодні у пам'яті людей. Щоб підкреслити достовірність своєї думки, Борис Ількович у текст статті вводить інтерв'ю з учасниками заходів, і думка його стверджується ними.

Освітянин-методист, Борис Ількович Степанишин, розглядає культурно-освітню діяльність з точки зору удосконалення існуючого стану цієї діяльності як у бібліотеці, так і в навчально-виховному процесі. Його публікації «Необов'язкові» функції бібліотеки» [7], а також «Культурологічна діяльність: навчально-методичний посібник» [5] свідчать про це.

У 1996 році побачив світ навчальний посібник «Методика культурологічної діяльності» [1]. Це – монографія, яка складається з трьох частин, 358 сторінок, де поєднано методика викладання теорії та історії української та світової культури і методика культурологічної діяльності. До основного тексту додано близько 150 сторінок текстів сценаріїв з українознавства.

Розділ «Книгозбірні, читальні» [1, с. 134–146] повністю проілюстрований через призму діяльності Рівненської державної обласної бібліотеки, так як автор вважав, що вона «якраз і забезпечує широкі і міцні контакти з читачами, а головне – дає потужний виховний ефект». У цьому розділі за кожним абзацом є логічне підведення до висновку, що роль бібліотеки для суспільства є незамінною, оригінальною і надзвичайно цінною. Борис Ількович, як людина високого інтелекту, бачив майбутнє українців у високоінтелектуальних особистостях духовно, збагачених і натхненних національною ідеєю.

Працівники бібліотеки сприйняли нагородження Бориса Ільковича Державною премією як близьку подію, майже таку, що мала причетність до бібліотеки. В книгозбірні були організовані розгорнуті книжкові виставки його публікацій, сам він відмовився від будь-яких заходів на своє вшанування з цієї нагоди.

Останнім часом він відвідував бібліотеку у супроводі дружини. Світла голова, світлий розум і тіло, яке слухалось хвороби і вона прогресувала...

У березні 2006 року, коли Б. І. Степанишина вже не було серед живих, у бібліотеці відбулась презентація його підручника «Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка в школі» [9]. Ця книга була видана за життя автора у 1999 році у Києві величезним накладом – 5 тис. примірників. Лише частина накладу була розповсюджена, основна частина 8 років пролежала на складі. Завдячуючи старанням сина, Сергія Степанишина, книга отримала друге життя. Її побачили вчителі-словесники. У залі було багато людей, усі були схвильовані. Кожному було, що пригадати про педагога, просвітянина, друга, батька, читача бібліотеки, громадського діяча нашого краю. Сергій Борисович Степанишин продовжує справу батька. Сьогодні він доклав чимало зусиль, щоб у бібліографічному покажчику щонайповніше був представлений науковий доробок батька.

І цей бібліографічний покажчик, який Ви тримаєте у руках, і сучасна діяльність обласної бібліотеки з її успіхами, і нові користувачі, які стають нашими прихильниками – все це данина вдячності читачеві книгозбірні – Борису Ільковичу Степанишину, який любив Україну і цінував бібліотеку як інститут, що допомагає будувати національну свідомість людини.

Література

1. Книгозбірні, читальні // Степанишин Б. Методика культурологічної діяльності : навч. посіб. – Рівне, 1996. – С. 134–146.
2. Степанишин Б. Байдужих не може бути : національне відродження і бібліотеки / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1991. – 24 січ. – С. 3.
3. Степанишин Б. Зупинились на півдорозі / Б. Степанишин // Волинь. – 1992. – 23 жовт. – С. 4.
4. Степанишин Б. Книгозбірня, читальня, картотека – читач / Б. Степанишин // Історія бібліотечної справи Рівненщини : зб. ст. і тез доп. наук.-практ. конф. «Бібліотеки Рівненщини : історія і сучасність». – Рівне : Волин. обереги, 1999. – С. 41–43.
5. Степанишин Б. Культурологічна діяльність : [навч.-метод. посіб.] / Б. Степанишин // Рідна шк. – 1998. – № 1. – С. 45–47.
6. Степанишин Б. Мистецькі вечори пані Розалії / Б. Степанишин // Рівне. – 1995. – 11 берез. ; Культура і життя. – 1995. – 31 берез.
7. Степанишин Б. «Необов'язкові» функції бібліотеки / Б. Степанишин // Бібл. вісн. – 1996. – № 2. – С. 35–36.
8. Степанишин Б. Рівненський факультатив / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1995. – 21 лип. – С. 5.
9. Шахрай О. Відстань у вісім років / О. Шахрай // Вісті Рівненщини. – 2006. – 10 берез. – С. 2.

ПАМ'ЯТІ БОРИСА СТЕПАНИШИНА

Після тривалої важкої хвороби на 80-му році життя відійшов у вічність видатний громадський і політичний діяч України, лауреат Державної премії України в галузі науки, Почесний голова Рівненського обласного товариства «Просвіта», один із засновників Народного РУХу України на Рівненщині, відомий педагог і вчений, автор багатьох підручників і посібників для учителів, учнів, студентів і викладачів українських шкіл і вищих навчальних закладів, професор Рівненського гуманітарного університету, щирий патріот рідної України Борис Ількович Степанишин.

Борис Степанишин закінчив факультет української філології Львівського університету імені Івана Франка. Вчителював на Рівненщині, Тернопільщині, у Львові. Обіймав посаду професора кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.

Викладаючи рідну мову і літературу, він систематизував і узагальнював методичні спостереження, друкував статті у часописах, а згодом побачили світ методичні посібники для вчителів.

У творчому доробку талановитого словесника, педагога і літератора – хрестоматія для 9-го класу «Джерела пружно б'ють», монографії, всього 50 книг. А підруч-

ник з української літератури для 9-го класу, який у 1995 році був удостоєний Державної премії України, уже витримав шість перевидань.

Останні 15 років свого життя Борис Степанишин присвятив відродженню знищеної більшовиками «Просвіти», очоливши в 1989 році обласну організацію Товариства української мови імені Тараса Шевченка. Саме таку назву мало Товариство у той час.

За п'ять років активної проукраїнської діяльності Товариства, очолюваного Борисом Степанишином, вищі і середні спеціальні навчальні заклади, а також професійно-технічні училища і загальноосвітні школи були переведені на українську мову викладання і виховання. Державна мова запанувала в органах виконавчої влади, прокуратури, міліції, військових частинах, у банках, на пошті і в зв'язку та у громадському житті.

У полі зору Бориса Степанишина перебували питання українського національного відродження: освіта, культура, література, діяльність театрів, музеїв, бібліотек, відновлення історичної пам'яті про героїчну боротьбу вояків Української Повстанчої Армії.

Стараннями Видатного просвітителя засновано хор товариства «Просвіта», Народний університет «Просвіти», бібліотеку і читальню; у газеті «Волинь» традиційною стала сторінка «Просвіта», написано низку книг, які стали широко відомими і популярними – «Четвертий ренесанс України», «Велич розуму і глибини доброчинності українського етносу», «На чатах духовного ренесансу».

З 1994 року Борис Степанишин – постійний член правління, з 1998 року – Почесний голова обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка. До останнього дня свого земного життя піклувався про «Просвіту», всі свої сили віддавав, аби постала справжня національна і демократична держава Україна.

Хай тобі, друже, буде земля пухом і світла пам'ять.

Побратими

ЗБИРАЮЧИСЬ В ОСТАННЮ ДОРОГУ...

Заповіт Бориса Степанишина, писаний у Рівному 24 квітня року Божого 1999 року

Пишу це прощальне слово у повній свідомості і серйозності і прошу всіх, хто його читатиме, у такій же мірі серйозно поставитися до змісту мого заповіту.

Найперша моя заповітна думка, моє сокровенне слово – про Україну. Я заповідаю своїм побратимам-просвітянам, рухівцям і всім українським патріотам-демократам продовжити нашу спільну справу національного відродження-очищення і збагачення рідної мови, повернення до предковичних народних традицій, звичаїв та обрядів. Найрозквітають пишним цвітом національна культура (найперше – освіта), науки й мистецтво, їх-бо розвій – запорука розквіту всіх сфер духовного життя нашого українського народу.

У цей свій, можливо, уже передсмертний час я звертаю свій погляд найперше на досить численну когорту (а може, й легіон) моїх учнів, колишніх і теперішніх студентів-україністів, до всіх учителів-словесників. Не в президентських і міністерських руках передусім кермо нашої держави, а у Ваших, учительських, бо Ви – еліта

нашої держави. Якщо Ви своїм вихованцям передасте сукупно з гуманітарними знаннями та вміннями цей жар своїх патріотичних сердець, то через Ваші уста зі сторінок нашого багатющого класичного й новітнього письменства до них зійде колосальна і глибока Програма самовиховання і не менший заряд енергії громадянського пробудження й осмислення себе стосовно України – і тоді можна бути спокійним за її долю, бо виховані Вами свідомі, національно цілеспрямовані, чисті у своїх пориваннях українці, напевно, забезпечать гідний нашої держави потужний поступ і веселковий розквіт. І це буде щастям – їхнім і України. Щастя Вам у цьому! Проте повного щастя, на жаль, не зазнаєте, якщо не виступите на прю з найлютішим ворогом України – отим оскаженілим сатанинським поріддям, яким є злочинна комуністична партія та її антилюдяна ідеологія...

...А тепер стосовно моїх похорон. Прошу поховати мене на місці, виділеному мерією, в інститут мене, будь ласка, не виставляйте; ховати мене із священником, але без духового оркестру: може бути бандура й сопілка, хай з магнітофона линуть українські народні пісні на зразок «Розпрощався козак», «Повіяв вітер степовий», «Ой у лузі».

На моїй могилі посадить з ласки своєї горобину, моє улюблене дерево. Не бажаю собі жодних пам'ятників, лише напис: «Тут спить вічним сном учитель-філолог Борис Степанишин, котрий любив рідний край і пристрасно жадав щастя Неньці-Україні, заангажований нею».

Збираючись в останню дорогу... // Волинь. – 2004. – 13 серп. – С. 2.

3 ЛИСТІВ ДО Б. І. СТЕПАНИШИНА

З листа Василя Сухомлинського від 12.02.1969 року:

«Не знаю, чи вдасться мені приїхати до вчителів Львова, хоч серце рветься до Вас...».

З листа Дмитра Павличка від 12.04.1980 року:

«Я познайомився з твоїм підручником. Цей підручник набагато цікавіший і читабельніший за інші... підручники з цього предмета... Формулювання в підручнику не повинні бути занадто публіцистичними, саме це подекуди виринає у твоїй праці».

З листа Юрія Мушкетика від 25.10.1980 року:

«Ви мені вельми прислужилися своєю статтею в «Прапорі», з якої почалася дискусія. Я роблю доповідь на пленумі Спілки письменників. Отож і хочу запросити вас на пленум...».

З листа Леоніда Скуратівського від 22.07.1998 року:

«Хочу, щоб Ви знали, як я вас глибоко шаную з 1971 року, коли почав вчителювати, натрапив на Вашу книжку «Вивчення творчості Тараса Шевченка в школі... Ваші ідеї надихнули мене вірою в перемогу правди...».

Витяги з: «Епістолярій Бориса Степанишина (вибр. листи до нього за 1954–1999 рр.): [машинопис] : до 75-річчя від дня народж. – Рівне, 2000. – 80 с.

ДРУКОВАНІ ПРАЦІ Б. І. СТЕПАНИШИНА

2011

1. Від кого залежить майбутнє України? / Б. Степанишин // Волинь. – 2011. – 5 серп. – С. 2.
2. Плекаймо рідну мову / Б. Степанишин // Волинь. – 2011. – 1 квіт. – С. 2.

2009

3. Вони жили і творили заради України. Що сталося в Рівному 27 вересня 1988 р., і хто такий Василь Червоній? / Б. Степанишин // Волинь. – 2009. – 7 серп. – С. 2.

2008

4. Духовне відродження нації. На чатах духовного ренесансу / Б. Степанишин // Державотворці «Просвіта» Рівненщини на шляху до української України (1917–2007): зб. ст., матеріалів та док., присвяч. 90-річчю створення «Просвіти» на Рівненщині. – Рівне, 2008. – С. 113–133.

Розділ збірника являє собою передрук раніше виданої брошури Б. Степанишина «На чатах духовного ренесансу: діяння Рівненської «Просвіти» (Рівне, 1994).

5. Рік шаленої боротьби / Б. Степанишин // Державотворці «Просвіта» Рівненщини на шляху до української України (1917–2007) : зб. ст., матеріалів та док., присвяч. 90-річчю створення «Просвіти» на Рівненщині. – Рівне, 2008. – С. 86–92.

Наведено звітну доповідь про діяльність просвітян з жовтня 1989 по жовтень 1990 р., виголошену головою Товариства Української мови ім. Т. Шевченка Б. Степанишином.

6. Леся Українка / Б. Степанишин // Пам'ять століть. – 2008. – № 3. – С. 158–161.
7. Чому я ношу вишиванку? / Б. Степанишин // Волинь. – 2008. – 4 квіт. – С. 7.

2007

8. «Тільки б голос твій чути і ніжність твою берегти» / Б. Степанишин // Волинь. – 2007. – 10 серп. – С. 7.

2005

9. Завдяки Шевченкові я став націоналістом : [до 80-річчя від дня народж. видат. вченого та відданого просвітянина Бориса Степанишина] / Б. Степанишин // Волинь. – 2005. – 1 квіт. (№ 13). – С. 8.

10. Учительське щастя / Б. Степанишин // Волинь. – 2005. – 5 серп. – С. 18.

11. Чому я ношу вишиванку : [до 80-річчя від дня народж. видат. вченого та відданого просвітянина Бориса Степанишина] / Б. Степанишин // Волинь. – 2005. – 1 квіт. (№ 13). – С. 8.

12. Що захищати? Від кого і як? / Б. Степанишин // Волинь. – 2005. – 5 серп. – С. 18.

2004

13. Дума про школу : літ. освіта й естет. виховання учнів 5–12 кл. загальноосвіт. шк. / Б. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 2004. – 248 с.

*14. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – К. : Арт-Освіта, 2004. – 334 с.

15. Українська поетична афористика минулого тисячоліття / Б. Степанишин. – Тернопіль : Підруч. і посіб., 2004. – 207 с.

* * *

*16. Всерйоз, і жартома : феномен позапрограмної літератури освіти учнів 5–11-х кл. / Б. Степанишин // Волинь. – 2004. – 10 серп. – С. 7.

2003

*17. Джерела пружно б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 5-те вид. – К. : Освіта, 2003. – 478 с.

*18. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів: роздуми старого словесника, або від «альфи» до «омеги» у викладанні рідного письменства в школі : навч. посіб. / Б. І. Степанишин. – К. : Веселка ; Тернопіль : Навч. кн., 2003. – 191 с.

* * *

*19. Джерела мудрості : [лінгв. аспекти вивч. л-ри] / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2003. – № 4. – С. 38–43.

20. Методика вивчення монографічної теми з літератури в середній школі / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2003. – № 3. – С. 44–48. – Закінч. Початок : № 5, 2002.

2002

*21. Джерела пружно б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 4-те вид. – К. : Школяр, 2002. – 479 с.

* * *

22. Генетичний код нації або мова про мову / Б. Степанишин // Вітчизна. – 2002. – № 5/6. – С. 123–130.

23. Іншомовна лексика в українському мовленні / Б. Степанишин // Київ. – 2002. – № 11. – С. 152–155.

2001

24. Велич розуму і глибини добродійності українського етносу (афористичність вітчизняної поезії) / Б. Степанишин. – 4-те вид. – К. : [б. в.], 2001. – 196 с.

*25. Джерела пружно б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 3-те вид. – К. : Освіта, 2001. – 478 с.

26. Методика вивчення монографічної теми в літературі в середній школі / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 2001. – 128 с.

*27. Українська література : [підруч. для 9-го кл.] / Б. І. Степанишин. – 7-е вид. – К. : Школяр, 2001. – 335 с.

*28. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – 6-те вид. – К. : Освіта, 2001. – 335 с.

29. Зреформованій школі – нову програму з рідної літератури / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2001. – № 3. – С. 5–7.

30. Історичне тло і корені українського етносу : за матеріалами «Велесової книги» / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2001. – № 3. – С. 6–16.

31. Космос українського фольклору : [на допомогу вчителю] / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2001. – № 3. – С. 21–25. – Продовж. Початок : № 2, 2000.

32. Сам собі голова : [про О. Заворотнього] / Б. Степанишин // Укр. театр. – 2001. – №1/2. – С. 15.

33. То хто ж усе-таки Чіпка Вареник – правдолюбець чи кримінальний злочинець / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2001. – № 1. – С. 64.

34. Хранителька Соколиних гір – відкривачка істин / Б. Степанишин // Волинь. – 2001. – 30 берез. – Рец. на кн. : Литвинчук Л. Соколіні гори. – Львів ; Дубно, 2000.

2000

**35. А літа стрілою пролітають ... Спогади про пережите : [машинопис] / Б. Степанишин. – К., 2000. – [144 с.].

Видання містить спогади автора про своє життя, професійну та громадську діяльність. Описано дитинство, роки служби в Армії, навчання в Львівському університеті ім. Івана Франка, педагогічну та бібліографічну діяльність у Львові, роки викладацької діяльності у Рівному. Детально автор зупиняється на драматичних для нього подіях 1983 року, коли його було звільнено з викладацької праці і скасовано науковий ступінь кандидата наук. Решта розділів містять опис подій останнього десятиліття ХХ століття: про роботу в Товаристві української мови, про отримання Державної премії в галузі науки і техніки за 1995 рік за підручник для 9-го класу «Українська література», про дітей та онуків, про захоплення, про мандрівки, і не тільки Україною.

Про своє ставлення до релігії автор пише в розділі «Бог – релігія – церква – людина». Останній розділ спогадів – це Заповіт Бориса Степанишина, де він висловлює свої заповітні думки, своє слово людини-громадянина про Україну.

«Не бажаю собі жодних пам'ятників, лише напис: «Тут спить вічним сном учитель-філолог Борис Степанишин, котрий любив рідний край і пристрасно жадав щастя Ненці-Україні, заангажований нею».

36. Вивчення творчості Івана Котляревського в школі. 9 клас : посіб. для вчителя / Б. Степанишин. – Тернопіль : Підручники. Посібники, 2000. – 94 с. – (На допомогу вчителю).

37. Вивчення творчості Пантелеймона Куліша в школі / Б. І. Степанишин. – Тернопіль : Підручники. Посібники, 2000. – 64 с.

38. Давня українська література в школі / Б. І. Степанишин. – К. : Либідь, 2000. – 504 с.

*39. Джерела дружно б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 3-тє вид. – К. : Освіта, 2000. – 478 с.

*40. Зошит з української літератури : 9-й кл. / Б. І. Степанишин. – Тернопіль : Підручники. Посібники, 2000. – 79 с.

*41. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – 6-те вид. – К. : Освіта, 2000. – 335 с.

* * *

*42. Від «альфи» до «омеги» у викладанні літератури в школі та педінституті / Б. Степанишин // Укр. мова в загальноосвіт. шк. – 2000. – № 1. – С. 15–21.

43. Дубенські мотиви в процесі викладання української літератури в загальноосвітніх школах / Б. Степанишин // Дубно і світ : Міжнар. ювіл. наук.-теорет. конф., присвяч. 900-річчю міста Дубно, [м. Дубно], 25–26 серпня 2000 року / ред. В. Шевчук. – Дубно, 2000. – С. 69–70.

44. Космос української пісні : [вивч. укр. пісні на уроках л-ри] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2000. – № 5. – С. 21–25. – Продовж. Початок : № 2, 2000 ; № 3, 2000 ; № 4, 2000.

45. Космос українського фольклору / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2000. – № 4. – С. 26–30. – Продовж. Початок : № 2, 2000 ; № 3, 2000.

46. Українські народні думи / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2000. – № 6. – С. 24–29.

*47. Уроки правди і краси / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2000. – № 1. – С. 24–27.

1999

48. Велика педрада : (як по-сучасному організувати навчально-виховний процес у шк.) / Б. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1999. – 128 с.

*49. Джерела б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 2-ге вид. – К. : Освіта, 1999. – 478 с.

50. Космос українського фольклору : вивч. рідного фольклору в серед. шк. / Б. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1999. – 220 с.

51. Професійне спрямування навчально-виховного процесу педагогічного вузу / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1999. – 112 с.

52. Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка в школі : метод. трилогія / Б. Степанишин. – К. : Проза, 1999. – 384 с.

*53. Українська словесність від прадавніх часів до середини XIX століття : посіб. для учнів 9-го кл. загальноосвіт. шк., гуманіт. гімназій, ліцеїв, коледжів та студ. філологів вищ. шк. / Б. І. Степанишин. – Тернопіль : Підручники. Посібники, 1999. – 270 с.

54. Четвертий ренесанс України : вислід боротьби «Просвіти» і Народного Руху України за національне відродження 1988–1998 рр. : [публіц.] / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1999. – 236 с.

* * *

55. Видання вартє найбільшої уваги : [про Т. Г. Шевченка] / Б. Степанишин // Образотв. мистец. – 1999. – № 3–4. – С. 15.

56. Леся Українка: «Ніщо мене так не мучить, як фальш» : погляд на життя і творчість письменниці з нових, сучасних позицій / Б. Степанишин // Березіль. – 1999. – № 1/2. – С. 19.

57. Невже на шістдесятниках закінчилася українська література, або коли, врешті-решт, буде «прописане» в школі новітнє письменство? / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1999. – 18 берез. (№ 10–11). – С. 6.

58. «О, рідне слово, що без тебе я!» : сценарій літ.-муз. вечора / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1999. – № 3. – С. 62–65.

59. Ушляхетнення нації – окрилення людини або нове в українському шкільництві / Б. Степанишин // Волинь. – 1999. – 27 серп.

60. «Розпущу крилаті думи на всю Україну» : [особистість і творчість П. Куліша в його ж крилатих висловах] / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 1999. – № 2. – С. 7–13.

61. Русифікація або англоманія / Б. Степанишин // Волинь. – 1999. – 27 серп.

62. Що і як робити? Роздуми методиста літератури : [сорок проблемних запитань і стільки ж принципових відповідей на них] / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 1999. – № 3. – С. 38–46.

63. Як українці створювали свою мову / Б. Степанишин // Київ. – 1999. – № 5/6. – С. 2–9.

64. Яким бути підручникові з літератури? / Б. Степанишин // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 1999. – № 1. – С. 57–62.

1998

*65. Джерела пружно б'ють : хрестоматія з укр. л-ри для 9-го кл. / уклад Б. Степанишин. – 2-ге вид. – К. : Освіта, 1998. – 478 с.

66. Українська література, 9 / Б. І. Степанишин. – 5-те вид. – К. : Освіта, 1998. – 335 с.

* * *

*67. Вивчення життя і творчості М. Кропивницького / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1998. – № 1. – С. 54–63.

68. Вуз вражаючого поступу : [про Рівнен. екон.-гуманіт. ін-т] / Б. Степанишин // Освіта. – 1998. – 20–27 трав.

69. Давня українська література в середній школі / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1998. – 12 берез. (№ 10). – С. 7.

*70. Драма, котра може перерости в трагедію, або гряде катастрофа культури / Б. Степанишин // Молодь України. – 1998. – 5 лют. – Закінч. Початок : 29 січ., 1998.

71. Драма Лесі Українки «Бояриня» / Б. Степанишин // Дивослово. – 1998. – № 2. – С. 50–63.

72. Еволюція і корекція програми української літератури 5–11 класів / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1998. – 2 верес.

73. Колекціонер / Б. Степанишин // Укр. культура. – 1998. – № 6. – С. 38–39.

74. Коли вчитель стає майстром? / Б. І. Степанишин // Освіта. – 1998. – 25 лют.–4 берез. – С. 5.

75. Культурологічна діяльність : навч.-метод. посіб. / Б. Степанишин // Рідна шк. – 1998. – № 1. – С. 29–52.

76. Росіяни і державна мова України / Б. Степанишин // Київ. – 1998. – № 5/6. – С. 8–10.

77. Соціалістка марксистського кшталту чи патріотка національного спрямування? : Леся Українка без фальсифікацій / Б. І. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1998. – 18 лют.

78. Частка культури нації : еволюція і корекція прогр. укр. л-ри 5–11 кл. / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1998. – 3 верес. (№ 31–32). – С. 8.

79. Чи варто було знімати? : [про нову прогр. з укр. л-ри] / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1998. – 30 верес.

80. Яким бути шкільному підручникові з літератури? / Б. Степанишин // Освіта. – 1998. – 21–28 жовт. (№ 64–65). – С. 10–11. – Закінч. Початок : № 61–62, 1998.

1997

81. Дивоцвіт України : Леся Українка в школі / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1997. – 176 с.

82. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – 4-те вид., перероб. і доповн. – К. : Освіта, 1997. – 335 с.

* * *

83. Гортаючи листи побратимів : [викладачів-методистів] / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 5–12 листоп. (№ 76–77). – С. 5.

*84. Демократизація українського шкільництва : [організац. аспект] / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 5–12 лют. (№ 10). – С. 3.

*85. Драма, котра може перерости в трагедію, або гряде катастрофа культури / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1997. – 13 груд. (№ 96–97). – С. 3.

*86. З мозаїки особистості Лесі Українки / Б. Степанишин // Дивослово. – 1997. – № 4. – С. 49–52. – Продовж. Початок : № 2, 1997.

*87. Книга краси та печалі : роздуми про повість М. Литвина «Українська Мадонна» / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1997. – 19 берез.

88. Навчання – не самоціль, а розвиток і виховання / Б. Степанишин // Рідна шк. – 1997. – № 3/4. – С. 40–44.

89. Нам закладати фундамент : концепція літ. освіти учнів / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1997. – 23 січ. (№ 3). – С. 6.

90. Наука, котра не має права хворіти : слово на захист методики / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 15–22 січ. (№ 4–5). – С. 4.

91. Образотворчі виднокола Рівненщини / Б. Степанишин // Артанія. – 1997. – № 3. – С. 43.

92. Перечитуючи старі листи : [про шк., освіту, виховання] / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1997. – 5 берез.

93. «Просвіта» завжди була фрагментом національного відродження краю ...» : [бесіда з Б. Степанишином] / бесіду вів Ю. Береза // Рівне плюс. – 1997. – 19 груд.

*94. Профорієнтація і профконсультація – один із шляхів самовиховного процесу / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 23–30 квіт. (№ 31–32). – С. 7.

95. Українська національна ідея Панька Куліша / Б. Степанишин // Дивослово. – 1997. – № 12. – С. 31–33.

96. Учителю, хто ти : ремісник чи творець? / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1997. – 10 груд.

*97. Шляхи розвитку потреби в самовихованні : [про формув. самостійності учнів] / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 9–16 квіт. (№ 27–28). – С. 7.

98. Що варто перейняти з діаспори / Б. Степанишин // Почат. шк. – 1997. – № 11. – С. 61–63.

*99. Що таке самовиховання, і як виникає ця проблема / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 2–9 квіт. (№ 25–26). – С. 4.

*100. Що таке справжня шляхетність? : [про побут культури українців] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1997. – 24 квіт. – Продовж. Початок : 4 квіт., 1997.

101. Який «я»? , або стимулювання громадянського самоусвідомлення підлітків та юнацтва / Б. Степанишин // Освіта. – 1997. – 16–23 квіт. (№ 29–30). – С. 13.

1996

102. Методика культурологічної діяльності : навч. посіб. для викладачів-культурологів та студ. вузів і училищ, а також для працівників закл. культури / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1996. – 360 с.

* * *

103. Головні проблеми побудови сучасної української школи / Б. Степанишин // Нова пед. думка. – 1996. – № 3. – С. 11–15.

104. Загальноосвітня школа краю потребує реформ / Б. Степанишин // Волинь. – 1996. – 2 серп.

105. Концепція літературної освіти учнів / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1996. – № 11. – С. 5–6.

106. Культура на щодень / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1996. – 20 листоп.

107. «Необов'язкові» функції бібліотеки / Б. Степанишин // Бібл. вісн. – 1996. – № 2. – С. 35–36.

108. Програма курсу «Методика теорії і практики культурологічної роботи» / Б. Степанишин // Мандрівець. – 1996. – № 2/3. – С. 89–94.

109. Програма розвитку української мови та духовності в Рівненській області протягом 1997–2000 рр. / Б. Степанишин // Волинь. – 1996. – 13 груд.

110. Руйнівний талант – зрівнялівка / Б. Степанишин // Освіта. – 1996. – 4 груд. – С. 3.

111. Слова українські, а мова хтозна-яка : культура мови / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1996. – 22 листоп.

112. Учителька з ласки Божої [слово про лауреата конкурсу «Учитель року – 95»] / Б. Степанишин // Дивослово. – 1996. – № 1. – С. 49–52.

113. Чи потрібен державний екзамен у вузі / Б. Степанишин // Освіта. – 1996. – 4 верес. – С. 6.

114. Як донести до учнів красу і велич рідної мови / Б. Степанишин // Дивослово. – № 7. – С. 50–56.

1995

**115. Бібліографічний покажчик наукових праць Бориса Степанишина за 1958–1994 рр. : машинопис : [до 35-річчя наук. та 40-річчя пед. діяльн. та 70-річчя від дня народж.]. – Рівне, 1995. – 46 с.

Відображені як окремі видання автора, так і описи статей з періодичних видань та наукових збірників.

116. Викладання української літератури в школі : метод. посіб. для вчителя / Б. Степанишин. – К. : Проза, 1995. – 256 с.

*117. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – 3-є вид., перероб. і доповн. – К. : Освіта, 1995. – 382 [1] с.

* * *

118. Багатство, красу і велич мови слід донести до молодого покоління / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1995. – 1 листоп.

119. Бути музеєві «Просвіти» / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1995. – 29 квіт.

120. Джерельна снага : (літ. освіта) / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1995. – 23 серп.

121. Мистецькі вечори пані Розалії : [про зав. відділом мистец. Рівнен. держ. обл. б-ки Мельник Р. П.] / Б. Степанишин // Рівне. – 1995. – 11 берез.

122. Незабутні вечори пані Розалії / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1995. – 31 трав.

123. Нові підходи до викладання української літератури / Б. Степанишин // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 44–46.

124. Поки сонце з неба сяє : [у с. Дермань Здолбунів. р-ну відкрито музей укр. письменника У. Самчука] / Б. Степанишин // Волинь. – 1995. – 17 лют.

125. Рівненський факультатив : [про Рівнен. обл. б-ку] / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1995. – 21 лип.

126. Слово до колег-педагогів / Б. Степанишин // Сім днів. – 1995. – 24–31 жовт. – С. 5.

127. Стратегія і тактика педагогічної практики українців / Б. Степанишин // Дивослово. – 1995. – № 7. – С. 37–40.

1994

128. Всеобіймаючі очі України: Іван Франко та Олександр Довженко / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1994. – 146 с.

129. Дивосвіт Олександра Довженка: до 100-річчя від дня народж. : літ.-критич. нарис. – К. : Просвіта, 1994. – 54 с.

130. Краса, велич і трагедія України : метод. посіб. для вчителів-українців та вихователів / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1994. – 116 с.

131. На чатах духовного ренесансу : діяння Рівнен. «Просвіти» / Б. І. Степанишин. – Рівне : [б. в.], 1994. – 24 с.

Розглядається діяльність обласної організації «Просвіта» на Рівненщині протягом 1990–1992 рр.

* * *

*132. Безсмертя слова : що заповів Т. Шевченко українцям – і як ми виконуємо ці священні заповіді? / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1994. – 4 берез. (№ 17). – С. 5.

133. Величю-трагічне кохання : [О. Довженко і В. Крилова] / Б. Степанишин // Київ. – 1994. – № 11/12. – С. 97–99.

134. Загальнономистецькі й літературно-методичні засади аналізу художнього твору / Б. Степанишин // Дивослово. – 1994. – № 7. – С. 41–46.
135. Краса, велич і трагедія України : [узагальн. образи «Кобзаря» Т. Шевченка] / Б. Степанишин // Дивослово. – 1994. – № 8. – С. 4–8.
136. Правда, обпалена війною : [аналіз кіноповісті «Україна в огні» О. Довженка] / Б. Степанишин // Дивослово. – 1994. – № 8. – С. 4–8.
137. П'ять років праці й боротьби : впровадж. статусу державності укр. мови силами «Просвіти» / Б. Степанишин // Вільне сл. – 1994. – 29 жовт.
138. Сім днів у Рівному : [про рівнен. «Просвіту»] / Б. Степанишин // Сл. Просвіти. – 1994. – № 1.
139. Триумф і каскад трагедій / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1994. – 13 серп. – С. 3.
140. Українська мова незнищенна / Б. Степанишин // Сім днів. – 1994. – 11–17 жовт.
141. Чи потрібна селянська педагогіка? / Б. І. Степанишин // Рідна шк. – 1994. – № 9. – С. 31–33.
- *142. Чи така нам потрібна міліція? / Б. Степанишин // Волинь. – 1994. – 3 черв. (№ 22). – С. 4.

1993

143. Етапи відродження : коротка хронологія рівнен. «Просвіти» // «Просвіта» і духовне відродження України : (матеріали і тези наук.-практ. конф.). – Рівне, 1993. – С. 80–84.
- Подана історія рівненської «Просвіти» з 1986 року, коли 29 вересня в палаці «Хімік» відбулось перше засідання ініціативної групи з 20 чоловік на чолі з Василем Червонієм по створенню Товариства шанувальників української мови ім. Тараса Шевченка.
144. Література – вчитель – учень : (самостійн. вивч. учнями л-ри) : посіб. для вчителя / Б. І. Степанишин. – К. : Освіта, 1993. – 240 с.
145. Слово до ювілею : [до 25-річчя «Просвіти»] / Б. Степанишин // «Просвіта» і духовне відродження України : (матеріали і тези наук.-практ. конф.). – Рівне, 1993. – С. 4–6.
- *146. Українська література : підруч. для 9-го кл. / Б. І. Степанишин. – 2-ге вид. – К. : Освіта, 1993. – 335 с.
- *147. Українська література : підруч. для 9-го кл. : «пробний» / Б. І. Степанишин. – 2-ге вид. – К. : Освіта, 1993. – 335 с.
- * * *
148. З'їзд нездійснених сподівань : [про І-й з'їзд педагогів України] / Б. Степанишин // Волинь. – 1993. – 15 січ.
149. Поезіє, ти сило чарівна! : сценарій темат. вечора / Б. Степанишин // Укр. культура. – 1993. – № 2. – С. 34–35.
150. Слово напередодні ювілею [«Просвіти»] / Б. Степанишин // Волинь. – 1993. – 5 листоп.
- *151. Учитель літератури : до пробл. формув. вчител. особистості / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ри в шк. – 1993. – № 1. – С. 10–13.

152. ... Щоб не стала мачухою : [про вищу школу України] / Б. І. Степанишин // Рідна шк. – 1993. – № 2. – С. 50–53.

153. «Я сплю, як молодий ...» : [бесіда з Б. Степанишином] / бесіду вів В. Туз // Рівне. – 1993. – 25 груд.

1992

**154. Професійне спрямування навчального процесу в педагогічному вузі : навч. посіб. / Б. І. Степанишин. – К. : НМК, 1992. – 96 с.

*155. Українська література : підруч. для 9-го кл. : «пробний» / Б. І. Степанишин. – К. : Освіта, 1992. – 335 с.

* * *

*156. «Величезна молитва наша ...» : [про відродж. нац. культури] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1992. – 5 верес.

157. За новий тип методичного посібника : [до майбутньої реформи загальноосвіт. школи] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1992. – № 2. – С. 47–50.

158. Заклади культури нової доби : [про наук. б-ку Т-ва укр. мови ім. Т. Г. Шевченка «Просвіта»] / Б. Степанишин // Укр. культура. – 1992. – № 4. – С. 28.

159. Зупинились на півдорозі : [роль обл. б-ки у нац. відродж.] / Б. Степанишин // Волинь. – 1992. – 23 жовт.

160. «... И тот, кто нырнет до самого дна ...» : [обобщения по результатам социолог. исслед. чтения в г. Ровно] / Б. І. Степанишин // Библиотека. – 1992. – № 2. – С. 14–16.

161. «... І той, хто пірне аж до дна» : [в Рівнен. Укр. нар. ун-ті «Просвіта» проведено аналіз анкетування: що і кого читає наш сучасник] / Б. Степанишин // Книжник. – 1992. – № 1. – С. 2–3.

162. Ми так діємо : [діяльн. Рівнен. «Просвіти» по утвердженню державності укр. мови] / Б. Степанишин // Сл. Просвіти. – 1992. – № 9.

*163. Особа викладача інституту та шляхи її формування / Б. І. Степанишин // Рідна шк. – 1992. – № 2. – С. 60–67.

164. Поет і милосердя : [до дня народж. Т. Г. Шевченка] / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1992. – 7 берез.

*165. Поетичний доробок Пантелеймона Куліша : [метод. варіанти вивч. тем] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра. в шк. – 1992. – № 11–12. – С. 16–18.

*166. «Просвіта» – рушій народознавства / Б. Степанишин // Нар. творчість та етнографія. – 1992. – № 3. – С. 84–85.

167. «Свою мову має»? : [бесіда з Б. І. Степанишином про виконання Закону про мови на Рівненщині] / інтерв'ю взяв В. Герус // Вільне сл. – 1992. – 12 берез.

168. Хто ми, які ми? : [про відродж. нац. освіти і культури Рівненщини] / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1992. – 29 лют. ; Слово. – 1992. – Ч. 4 (берез.).

169. Чи палить сором нащадків рідних : [про нац. культуру] / Б. Степанишин // Волинь. – 1992. – 22 трав.

170. Чому «багаті» плачуть : [про створення в м. Рівне Музею етнографії та худож. промислів] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1992. – 3 жовт. ; Вісті Рівненщини. – 1992. – 15 січ.

171. Як добірне зерно... : культура мови / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1992. – 15 січ.

1991

*172. Альтернативний університет : [про Укр. нар. вільний ун-т «Просвіта» м. Рівне] / Б. Степанишин // Освіта. – 1991. – 24 верес.

173. Байдужих не може бути : нац. відродж. і б-ки / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1991. – 24 січ.

174. Бібліотека «Просвіти» запрошує / Б. Степанишин // Вісті Рівненщини. – 1991. – 27 серп.

*175. Духовний потенціал народного дому / Б. І. Степанишин // Трибуна. – 1991. – № 4. – С. 12.

176. І звідки «все оте» береться : [роздуми про виховання дітей в родині, дит. садку, шк.] / Б. Степанишин // Наша дитина. – 1991. – № 4 (квіт.).

*177. «... І той, хто пірне аж до дна» : що і як читають українці : [соціол. дослідж.] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1991. – 7 верес.

178. Інтелігент на селі : [роль інтелігенції в культур. розвитку села на початку ХХ ст.] / Б. Степанишин // Волинь. – 1991. – 22 листоп.

179. Коли нам стріляють у саме серце ... : [про прийняття Закону про мови] / Б. Степанишин // Київ. – 1991. – № 11. – С. 136–138.

180. Концепція нової школи на Україні / Б. Степанишин // Пед. рада. – 1991. – № 7.

181. «Не ридать, а здобувати ...» : [виступ Б. Степанишина на пленумі правл. Спілки письм. України та Центр. правл. Т-ва укр. мови ім. Т. Г. Шевченка «Просвіта» про викон. Закону «Про мови в УРСР» в м. Рівне] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1991. – 7 лют.

182. Реанімація духовності : [про духов. культуру людей] / Б. Степанишин // Укр. культура. – 1991. – № 12. – С. 26–27.

*183. Чи схвалив би таке шевченкопочитаніє сам поет / Б. Степанишин // Трибуна. – 1991. – № 12. – С. 16.

184. Як зорано і що посіяно на ниві освіти? : [про пробл. становлення нац. шк. на Рівненщині] / Б. Степанишин // Волинь. – 1991. – 20 верес.

1990

185. Від моделі Української національної школи – до університету «Просвіта» : [Б. Степанишин пропонує на розгляд читачів модель нової укр. шк. та веде розповідь про діяльн. Укр. народ. ун-ту на громад. засадах «Просвіта»] / Б. Степанишин // Соц. культура. – 1990. – № 11. – С. 1–3.

*186. Душа учня вимагає... : [питання естет. виховання школярів] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1990. – 19 серп.

187. З вірою в майбутнє : [про роботу Рівнен. обл. Т-ва укр. мови ім. Т. Шевченка по втіленню в життя Закону «Про мови в УРСР»] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1990. – 20 жовт.

188. Закон – іде : літопис поступу : [«Закон про мови в УРСР»] по Ровен. обл. / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1990. – 4 лют. – С. 3.

189. «О рідне слово, що без тебе я?!» : сценарій свята укр. мови / Б. Степанишин // Соц. культура. – 1990. – № 10. – С. 35–39.

190. Окрилені піснею : портр. однієї родини : [про рівнен. родину Міськових] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1990. – 17 серп.

*191. Сприйняти й осмислити слово : поради читачів / Б. Степанишин // Соц. культура. – 1990. – № 1. – С. 8–9.

192. Цикл лекцій з краєзнавства [читає Г. Дем'янчук в нар. ун-ті «Просвіта»] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1990. – 21 верес.

193. Ціна закону про мови : [про роботу Рівнен. обл. Т-ва укр. мови ім. Т. Шевченка] / Б. Степанишин // Сільські обрії. – 1990. – № 6. – С. 28–29.

194. Школа має бути національною / Б. Степанишин // Рівне. – 1990. – 22 верес.

*195. Як «олюднити» знання : [про модель нової укр. шк.] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1990. – 14 січ.

1989

*196. «Маруся Чурай проти технократії» : [пробл. вивч. л-ри в шк.] / Б. Степанишин // Ранок. – 1989. – № 8. – С. 33.

197. Три фактори : [про необхідність відродж. укр. мови] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1989. – 29 січ. – С. 2.

*198. Що може Товариство? : Перші здобутки [Рівнен. обл. Т-ва укр. мови ім. Т. Г. Шевченка] / Б. Степанишин // Культура і життя. – 1989. – 17 верес.

1983

*199. Краса людська : [про виставку худож. Л. І. Спаської у м. Рівному] / Б. Степанишин // Жовтень. – 1983. – № 3. – С. 87–88.

*200. Самобутність уроку літератури / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра. в шк. – 1983. – № 7. – С. 33–38.

1982

*201. Дума про школу : [пробл. виховання підростаючого покоління] / Б. Степанишин // Вітчизна. – 1982. – № 9. – С. 169–176.

*202. Літературні вікторини : [про атеїст. виховання учнів середн. шк.] / Б. Степанишин // Людина і світ. – 1982. – № 1. – С. 27–29.

*203. Студенти і екзамен : [про методику проведення екзамену] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1982. – 23 берез.

1981

204. Дидактичні матеріали до вивчення життя і творчості Тараса Шевченка і Марка Вовчка у VIII класі / Б. І. Степанишин. – Ровно : [б. в.], 1981.

*205. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи учнів при вивченні української літератури у 8 класі / Б. І. Степанишин. – Ровно : [б. в.], 1981.

* * *

206. Викладач педвузу, який він? / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1981. – 21 січ.

207. Значна шкода від «дрібничок» : [про пробл. проф. адапт. молодих учителів] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1981. – 17 черв.

208. Молоде – не зелене : [з досвіду роботи навч.-вироб. комбінату смт Клевань Рівнен. обл.] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1981. – 7 берез.

209. Плекаємо робітничу юнь : [з досвіду профорієнтації школярів в обл.] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1981. – 25 серп.

*210. Путівник у світ краси : [до пробл. вивч. теорії л-ри в шк.] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1981. – 31 січ.

211. Радість завтрашнього дня : [про Клеван. міжшк. навч.-вироб. комбінат] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1981. – 11 лип.

212. Труд в радість : [из опыта работы учеб. заведений Ровен. обл. по трудовому воспитанию учащихся] / Б. Степанишин // Правда Украины. – 1981. – 19 сент.

1980

*213. Загальнодидактичне – в специфічному : [про дидакт. принципи] / Б. Степанишин // Рад. школа. – 1980. – № 11. – С. 22–24.

*214. Залучати до роздумів : [до питання лектор. майстерності] / Б. Степанишин // Трибуна лектора. – 1980. – № 12. – С. 25–26.

*215. Зупинитися, оглянутися, поміркувати : [пробл. викладання укр. л-ри в шк.] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1980. – 24 жовт.

*216. Методика укладання і використання роздавального матеріалу / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1980. – № 2. – С. 32–38.

*217. Не гість, а господар : [про молодого вчителя] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1980. – 20 верес.

218. Не формально, а по суті : [о принципах работы школ. метод. об-ний Ровен. обл.] / Б. И. Степанишин // Рус. яз. в школе. – 1980. – № 6. – С. 57–60.

*219. Проблеми самовиховання юних в школі / Б. Степанишин // Дніпро. – 1980. – № 11. – С. 98–205.

*220. Професійна спрямованість вузівської лекції : [про Рівнен. пед. ін-т ім. Мануїльського] / Б. Степанишин // Рад. школа. – 1980. – № 7. – С. 75–80.

*221. Самобутність і краса уроку : [пробл. естет. виховання учнів] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1980. – 16 січ.

*222. Сочинения в старших классах / Б. Степанишин // Рус. яз. и лит. в шк. СССР. – 1980. – № 3. – С. 30–37.

*223. Трудове виховання і профорієнтація учнів IV–VIII класів / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1980. – № 12. – С. 40–46.

1979

*224. Використовуючи промовисті факти : [про лекц. роботу в Рівнен. обл.] / Б. І. Степанишин // Трибуна лектора. – 1979. – № 4. – С. 35–36.

*225. Від інтересу – до професії : [про досвід профорієнтац. роботи в шк.] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1979. – 2 груд.

226. Наши резервы : [из опыта проведения практики в шк. Из опыта Ровен. пед. ин-та] / Б. И. Степанишин // Вестн. высш. шк. – 1979. – № 8. – С. 20–22.

1978

*227. Виявлення знань – могутній засіб їх здобування і осмислення / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1978. – № 11. – С. 66–73.

*228. Насамперед – праця : [складний підліток у шк.] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1978. – 23 серп.

*229. Педагогічна практика : шляхи раціоналізації / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1978. – 22 листоп.

230. Про можливості і проблеми методичної роботи / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1978. – № 1. – С. 50–55.

*231. Пути повышения эффективности практических занятий в вузе / Б. И. Степанишин // Проблемы высш. шк. – 1978. – Вып. 35. – С. 71–75.

*232. Самовиховання особистості : [л-ра в шк.] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1978. – 5 квіт.

*233. Що на полицях «шкільної бібліотеки» : [питання поліпшення видання серії] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1978. – 31 жовт.

*234. Юний читач на перехрестях доби НТР : [пробл. викладання л-ри та мистец. в шк.] / Б. Степанишин // Прапор. – 1978. – № 8. – С. 125–131.

1977

235. Готуючи лекторську зміну : [про підготов. лекторів на ф-ті громад. професій у Ровен. педін-ті] / Б. Степанишин // Зміна. – 1977. – 29 берез.

1976

*236. Застосування проблемного методу під час вивчення літератури в школі / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1976. – № 7. – С. 46–53.

*237. Лещенко Н. На героїчних традиціях : [про досвід роботи пед. колективів серед. шк. № 1 і № 2 м. Млинова по військ.-патріот. вихованню учнів Ровен. обл.] / Н. Лещенко, Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1976. – 23 черв.

*238. Щоб до класу «зайшов» письменник : [про викладання л-ри в шк.] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1976. – № 7. – С. 32–37.

1975

*239. Деякі питання раціоналізації праці вчителя / Б. Степанишин. – К. : Знання, 1975. – 31 с. – (Т-во «Знання УРСР»).

* * *

240. Елементи раціоналізації в діяльності лектора / Б. Степанишин // Трибуна лектора. – 1975. – № 9. – С. 32–34.

*241. Корені і пагони виховання. Сільський учитель : яким він має бути? / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1975. – 18 листоп.

*242. Старшокласник пише твір : [про вивч. л-ри в серед. шк.] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1975. – № 2. – С. 125–131.

* 243. Як раціоналізувати діяльність лектора : [про обл. орг. т-ва «Знання» Рівнен. обл.] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1975. – 19 серп.

1974

* 244. Система самостоятельной работы учащихся и её влияние на эффективность учебного процесса / Б. И. Степанишин. – Одесса : [изд-во Одес. ун-та], 1974. – 24 с.

* * *

245. Как постичь красоту? : из опыта эстетического института / Б. Степанишин // Правда Украины. – 1974. – 7 сент.

*246. Профтехучилища: здобутки, перспективи, проблеми / В. Кополовець, Б. Степанишин // Молодь України. – 1974. – 30 лип.

247. У робітничі лави – з середньою освітою. Профтехучилища: здобутки, перспективи, проблеми / В. Кополовець, Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1974. – 14 трав.

1973

248. Дума про урок : [про роботу шк. обл.] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1973. – 3 лют.

249. Самоосвіта педагога : [про організацію справи самоосвіти вчителів на Рівненщині] / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1973. – 5 груд.

*250. Танець рук : етюд / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1973. – 21 жовт.

*251. Учимо мислити : [про виховання в учнів навичок до самост. роботи] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1973. – № 4. – С. 54–59.

*252. Яблуня в полі : етюд / Б. Степанишин // Червон. прапор. – 1973. – 17 черв.

1972

*253. Методика педагогічного дослідження : анот. бібліогр. покажч. вітчизн. і зарубіж. л-ри (1955–1971 рр.) / Львів. обл. від. нар. освіти, Львів. обл. ін-т удоскон. вчителів, Львів. обл. наук. пед. б-ка, Львів. обл. від-ня Пед. т-ва УРСР ; уклад. Б. І. Степанишин. – Л. : [б. в.], 1972. – 42 с.

*254. Профорієнтаційна робота в школі : анот. бібліогр. покажч. вітчизн. і зарубіж. л-ри за 1955–70 рр. / Львів. обл. від. нар. освіти, Львів. обл. ін-т удоскон. вчителів, Львів. обл. наук. пед. б-ка, Львів. обл. від-ня Пед. т-ва УРСР, Львів. міськ. палац піонерів ; уклад. Б. І. Степанишин. – Л. : [б. в.], 1972. – 76 с.

* * *

*255. Великий любомудр : до 250-річниці від дня народж. Г. С. Сковороди / Б. Степанишин // Соц. культура. – 1972. – № 11. – С. 18–19.

*256. Грані стосунків : [до питання взаємин вчителя й учнів] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1972. – № 6. – С. 111–116.

*257. Складові формування почуттів : [з досвіду естет. виховання школярів Львів. серед. шк. № 79] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1972. – 16 верес.

1971

*258. У педагогічному пошуку : [підвищ. ефективності навч.-вихов. процесу в шк.]. – К. : [б. в.], 1971. – 44 с. – (Т-во «Знання» УРСР).

* * *

*259. «Semper tiro» : [до пробл. самоосвіти вчителя] / Б. Степанишин // Донбас. – 1971. – № 1. – С. 89–91.

*260. Використання фольклорних матеріалів під час вивчення життя і творчості Т. Г. Шевченка в школі / Б. І. Степанишин // Методика викладання укр. мови і л-ри в шк. – 1971. – Вип. 5. – С. 62–70.

*261. Взаєморозуміння чи бар'єр? Учитель і учень / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1971. – 7 лип.

*262. Вчитель і книга : [з досвіду роботи Львів. обл. наук. пед. б-ки] / Б. І. Степанишин // Рад. школа. – 1971. – № 12. – С. 80–81.

*263. Проти «мертвих титанів і сплячих красунь». Сучасна українська науково-популярна література і учень середньої школи / Б. Степанишин // Прапор. – 1971. – № 12. – С. 89–90.

*264. У садку – практиканти : [про стан пед. практики] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1971. – 4 верес.

1970

*265. Гортаючи «книгу скарг» : [до питання перегляду і вдоскон. системи перевірки знань учнів в кінці учб. року : за матеріалами дослідж. у Львові] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1970. – 12 квіт.

*266. Ким бути? Яким бути? : [про працевлаштування та профорієнтацію молоді] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1970. – № 4. – С. 129–133.

*267. Позакласна і позашкільна робота на шевченківську тематику / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1970. – № 2. – С. 51–55.

*268. Роздуми над учнівським твором / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1970. – № 7. – С. 29–33.

1969

269. Вивчення творчості Т. Г. Шевченка в школі : метод. посіб. для вчителів / Б. І. Степанишин. – К. : Рад. шк., 1969. – 251 с.

* * *

*270. Біографії письменників очима учнів та вчителів : [з приводу недоліків стилю і добору матеріалу в існуючих підруч. л-ри для учнів серед. шк.] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1969. – 14 берез.

*271. Степанишин Б. І. Давно назріла проблема : [про психол. підготов. вчителя] / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1969. – № 4. – С. 92–93.

*272. За шкільним порогом. Трудовлаштування молоді – справа державної ваги / Б. Степанишин // Рад. Україна. – 1969. – 3 черв.

*273. Квіти в естетичному вихованні дошкільнят / Б. Степанишин // Дошк. виховання. – 1969. – № 7. – С. 30–32.

*274. Невсипущий трудівник / Б. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1969. – № 3. – С. 77–81.

*275. НОП у школі / Б. І. Степанишин // Дніпро. – 1969. – № 9. – С. 124–128.

*276. Чи є в тебе учні, вчителю? : [питання самоосвіти і самовдоскон. вчителя-вихователя] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1969. – 14 берез.

*277. Чи є у вас учні? / Б. І. Степанишин // Донбас. – 1969. – № 5. – С. 109–115.

*278. Яким бути посібнику? : [питання створення нових метод. посіб. для вчителів] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1969. – 21 трав.

1968

*279. Другий структурний елемент : [про форми перевірки знань учнів] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1968. – 7 лют.

*280. Завжди учень. Самоосвіта педагога / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1968. – 11 груд.

*281. НОП словесника / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1968. – № 3. – С. 33–39.

*282. Чарівна айстра : [про фольклориста В. О. Хомика] / Б. Степанишин // Прапор. – 1968. – № 9. – С. 96–98.

*283. Чарівна айстра : [про фольклориста-аматора В. О. Хомика] / Б. Степанишин // Молодь України. – 1968. – 16 січ.

1967

*284. Вивчення циклу Т. Г. Шевченка «В казематі» / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1967. – № 10. – С. 32–37.

*285. Добра слава : [про львів. пед. училище № 17] / Б. Степанишин // Дошк. вих. – 1967. – № 10. – С. 7–9.

*286. І тривоги, і радощі : [про вчительку мови і літератури Є. М. Кучеренко] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1967. – № 1. – С. 72–75.

*287. Людина перед об'явою : [про вибір учнями професії] / Б. Степанишин // Рад. шк. – 1967. – № 6. – С. 37–38.

*288. Наснага : [про директора Підгайчиків. 8-річної шк. О. А. Дорошенка (Самбір. р-н, Львів. обл.)] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1967. – 5 квіт.

*289. Наставник и друг : [о методисте Львов. обл. ин-та усовершенствованиа квалификации учителей П. Т. Бондаре] / Б. Степанишин // Львов. правда. – 1967. – 1 окт.

*290. Слово про завучів / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1967. – 29 листоп.

*291. Читаючи екзаменаційні твори [з л-ри] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1967. – 7 черв.

1966

292. Вивчення творчості Івана Франка в школі : на допомогу вчителю / Б. І. Степанишин. – К. : Рад. шк., 1966. – 224 с. – (Б-ка вчителя-словесника).

293. Михайло Коцюбинський в школі / Б. Степанишин ; упоряд. і відп. ред. Н. І. Падалка. – К. : Рад. шк., 1966. – С. 80.

* * *

*294. А цього могло не бути : [питання взаємовідносин учителів і кер. шк.] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1966. – 24 груд.

*295. Будинок педагогічних скарбів : [про роботу Львів. наук.-пед. б-ки] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1966. – 10 груд.

*296. За активної ролі учнів : [про досвід навч. роботи учителя суспільствознавства І. Г. Степанюка] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1966. – 16 квіт.

*297. Зміст і призначення шкільної програми : [з л-ри] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1966. – № 7. – С. 71.

*298. Інтернаціональне виховання під час вивчення творчості Т. Шевченка / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1966. – № 10. – С. 44–50.

*299. Ознайомлення дошкільнят з назвами Івана Франка / Б. І. Степанишин // Дошк. виховання. – 1966. – № 4. – С. 31–33.

*300. Творчість проти схоластики : [про піднесення рівня науковості диплом. і курс. робіт у пед. училищах і вузах] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1966. – 19 лют.

*301. Франківський вечір у школі / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1966. – № 7. – С. 88–93.

*302. Читач – бібліограф – довідка / Б. Степанишин // Соц. культура. – 1966. – № 8. – С. 35.

*303. Шукати, досліджувати, експериментувати / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1966. – № 2. – С. 22–25.

1965

*304. Бібліотекам – педагогічну спрямованість : [з досвіду кращих бібліотекарів Львова] / Б. Степанишин // Прикарпат. правда. – 1965. – 12 груд.

*305. Від альфи до омеги : [питання естет. виховання учнів] / Б. Степанишин // Рад. Україна. – 1965. – 10 лют.

*306. Дмитрієва Є. Корисне поєднання : [викладання л-ри і суспільствознавства. З досвіду вчителів серед. шк. № 52 м. Львів] / Є. Дмитрієва, Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1965. – 24 лют.

*307. Жива думка – жива мова : [до обговорення питання про мову наших учнів] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1965. – № 3. – С. 73–75.

*308. Золушка проситься в школу : [про естет. виховання в шк.] / Б. Степанишин // Прапор. – 1965. – № 9. – С. 70–73.

*309. Не крім того, а прежде всего : [к обговоренню теми: «Художеств. слово в шк.»] / Б. Степанишин // Радуга. – 1965. – № 8. – С. 123–125.

*310. Проблема стукає в двері : [з досвіду наук. роботи вчителів Львів. серед. шк. № 4] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1965. – 19 черв.

*311. Твори І. Франка в 1-4 класах / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1965. – № 6. – С. 54–59.

*312. Усе починається з програми : [про недоліки шк. прогр. з л-ри] / Б. Степанишин // Жовтень. – 1965. – № 7. – С. 128–129.

*313. Ще на шкільній лаві / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1965. – 13 берез.

*314. Ще на шкільній лаві : [питання кохання і сімейн. взаємовідносин у виховн. роботі шк.] / Б. Степанишин // Дніпро. – 1965. – № 3. – С. 115–118.

1964

*315. Вузівська підготовка і шкільна практика / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1964. – № 7. – С. 73–74.

*316. Два фактори справжньої творчості : [роздуми вчителя про учнів. письм. твори] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1964. – 24 жовт.

*317. Завтра урок... : [про підготов. до уроків. З досвіду вчителя серед. шк. № 52 м. Львова] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1964. – 8 лют.

*318. «Краще я напишу» : [роздуми, пропозиції, заув. про методику розв. усної мови учнів] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1964. – 21 листоп.

*319. Наші вихованці про себе, про нас і про школу : [уривки з письм. творів старшокласників Львів. серед. шк. № 52] / Б. Степанишин // Рад. шк. – 1964. – № 9. – С. 81–83.

*320. Ні, не другорядне : [нотатки бібліографа Львів. наук.-пед. б-ки Б. Степанишина] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1964. – 18 груд.

*321. Проти спрощеної професіоналізації : [до обговорення пробл. шк. освіти і виховання] / Б. Степанишин // Вітчизна. – 1964. – № 6. – С. 204–206.

*322. Система уроків по вивченню роману «Прапороносці» : [з досвіду роботи] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1964. – № 4. – С. 40–44.

1963

*323. Самостійна робота учнів при вивченні української літератури в 9–11 класах / Б. Степанишин. – К. : Рад. шк., 1963. – 112 с.

* * *

*324. Виховання читацьких інтересів : [на допомогу викладачу історії і шк. бібліотекаря] / Б. І. Степанишин // Укр. мова і л-ра в шк. – 1963. – № 4. – С. 26–30.

*325. Вмілий сівач – чудові сходи : [розповідь про вчителя Руднів. серед. шк. Львів. обл. Є. М. Кучеренко] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1963. – 15 трав.

*326. Душевна щедрість : [про вчительку л-ри Руднів. серед. шк. Львів. обл. Є. М. Кучеренко] / Б. Степанишин // Вільна Україна. – 1963. – 27 черв.

*327. Ключ : індивід. підхід : [питання боротьби з другорічництвом] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1963. – 11 груд.

*328. Одностайне бажання словесників : [роздуми вчителя про вади підруч. з укр. л-ри для серед. шк.] / Б. Степанишин // Літ. Україна. – 1963. – 23 лип.

*329. Творче начало – головне : [про виховання самот. мислення в учнів. Нотатки вчителя] / Б. Степанишин // Рад. України. – 1963. – 25 серп.

*330. Якими мають бути підручники? : [нотатки вчителя] / Б. Степанишин // Рад. освіта. – 1963. – 17 серп.

1962

*331. Система письмових робіт з української літератури в 9–11 класах : метод. лист / Львів. обл. від. нар. освіти ; Обл. ін-т удоскон. вчителів ; склад. Б. І. Степанишин. – Л. : [б. в.], 1962. – 40 с.

* * *

*332. Виховання в учнів уваги на уроках / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1962. – № 6. – С. 38–43.

*333. Живе слово вчителя : [вимоги до мови вчителя л-ри] / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1962. – № 3. – С. 23–27.

*334. Про письмові роботи з літератури в заочній школі / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1962. – № 5. – С. 37–38.

1961

*335. Вивчення поезії Т. Г. Шевченка «Якби ви знали паничі...» в 5 класі / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1961. – № 5. – С. 56–61.

*336. Деякі питання підготовки вчителя гуманітарних предметів до уроку / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1961. – № 1. – С. 82–87.

1960

*337. Атеїстичне виховання засобами художнього слова в школі / Б. І. Степанишин // Рад. шк. – 1960. – № 9. – С. 55–58.

*338. Запобігти помилкам – важливе в роботі з учнями старших класів : [з досвіду роботи вчителя Івано-Франків. серед. шк.] / Б. І. Степанишин // Укр. мова в шк. – 1960. – № 3. – С. 44–47.

*339. Літературні вікторини : [досвід проведення в серед. шк.] / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1960. – № 6. – С. 88–97.

*340. Удосконалення методів і прийомів викладання літератури / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1960. – № 1. – С. 69–74.

1959

*341. Засоби активізації мислення учнів на уроках літератури / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1959. – № 4. – С. 41–44.

*342. Програму треба розширити / Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1959. – № 1. – С. 64–80.

1958

*343. Робота учнівських літературно-творчих гуртків : [з досвіду роботи шк.] / К. О. Ходасов, В. Я. Неділько, Б. І. Степанишин // Л-ра в шк. – 1958. – № 6. – С. 56–70.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ, НАУКОВУ ТА ГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ Б. І. СТЕПАНИШИНА

**344. Епістолярій Бориса Степанишина : (вибр. листи до нього за 1954–1999 рр.) : [машинопис] : до 75-річчя від дня народж. – Рівне : [б. в.], 2000. – 80 с.

До збірника листів, надісланих Б. Степанишину, ввійшли епістолярії від колишніх учнів, студентів, методистів, письменників, громадських діячів, представників української діаспори.

Окремі розділи так і називаються:

1. Листи від колишніх учнів і студентів-одномумців.
2. Листи від учителів з різних регіонів України і від побратимів.
3. Листи від видатних людей, в тому числі з діаспори.
4. Офіціоз: від видавництв, редакцій журналів і газет.

Серед імен дописувачів можна навести такі: Сухомлинського Василя – відомого педагога-практика, Ярмолюк Галину – редактора газети «Українська мова і література», Чередниченко Євгена – поета, Ходуна Євгена – редактора журналу «Березиль», Погрібного Анатолія – професора літератури, Лантуха Семена – письменника з Торонто (Канада) та ін.

Допомагає в роботі з епістолярною спадщиною іменний покажчик дописувачів, в якому подано фах і місце роботи авторів листів.

345. Кравець Д. В. Борис Степанишин : спогади, матеріали, бібліогр. покажч. / Д. В. Кравець. – Рівне : Зень О., 2008. – 160 с.

* * *

346. Бабенко Ж. Про наклеювання ярликів, або як пан Степанишин орієнтується в бібліографічному описі / Ж. Бабенко, М. Пацко // Волинь. – 1993. – 26 січ.

**347. Бондаренко Ю. Прологомени до вивчення літератури на філософсько-історичних засадах (праці Т. Бугайка, Ф. Бугайка, В. Неділька, Є. Пасічника, Б. Степанишина) / Юрій Бондаренко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 5–13.

У статті проаналізовано погляди провідних українських вчених-методистів II половини ХХ ст. на застосування філософсько-історичних засад у процесі вивчення літератури, художніх творів у шкільній практиці.

348. Борис Ількович Степанишин // Державотворці. «Просвіта» Рівненщини на шляху до української України (1917–2007) : зб. ст., матеріалів та док., присвяч. 90-річчю створення «Просвіти» на Рівненщині. – Рівне, 2008. – С. 169–173.

В збірнику наведено біографію Б. Степанишина. Детально описано його діяльність по поверненню українській мові статусу державної.

**349. Будугай О. Шкільний аналіз пригодницько-шкільних повістей Олексія Огульчанського 1960–1980-х років у світлі методичних порад Бориса Степанишина / Ольга Будугай // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 14–22.

**350. Буркалець Н. Проблема вивчення малої прози в методиці викладання української літератури / Наталія Буркалець // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 5–13.

Стаття є спробою осмислення й узагальнення досвіду вивчення малої прози Є. Пасічником та Б. Степанишином. Автор доводить, що є потреба в розробці проблеми методики цієї жанрової форми.

351. В ім'я безсмертя української нації : [про Б. Степанишина] // Волинь. – 2007. – 30 берез. – С. 9.

Стаття М. Горного про Степанишина Б. І. із збірки «Українці Холмщини і Підляшшя. Видатні особи 20 століття».

**352. Варенко В. Духовно-моральне виховання на уроках української літератури в світлі науково-педагогічної спадщини Євгена Пасічника / Володимир Варенко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 23–29.

Стаття присвячена актуальній темі – формуванню духовно-моральних цінностей у школярів засобами літератури. Висвітлюються погляди видатного українсько-

го методиста Є. Пасічника і порівнюються з науково-педагогічними поглядами на цю проблему Б. Степанишина.

353. Вербич В. Безмежна любов до України : [до 83-ї річниці з дня народж. Б. Степанишина] / В. Вербич // Волинь. – 2012. – 6 квіт. – С. 3.

354. Вербич В. Незламність українського духу і незаперечний авторитет вченого методиста – таким назавжди залишився в пам'яті людей Борис Степанишин / В. Вербич // Волинь. – 2006. – 31 берез. – С. 10.

355. Волошина Н. Він був великим українцем / Н. Волошина // Волинь. – 2009. – 3 квіт. – С. 9.

**356. Волошина Н. Вони творили методику мови і літератури / Ніла Волошина // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 37–45.

Це стаття-спогад про відомих вчених в галузі методики мови і літератури. Особливо уважно автор аналізує підручник Б. Степанишина для середньої школи, зокрема, зупиняється на методиці подання вченим періодичності української літератури.

357. Волощук О. Пам'яті Бориса Степанишина / О. Волощук // Волинь. – 2006. – 11 серп. (№ 32). – С. 10.

*358. Гаврилюк Л. Студентські спогади : [спогади студентки першого курсу Львів. держ. у-ту ім. І. Франка Л. Гаврилюк про Б. Степанишина] / Л. Гаврилюк // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

**359. Гаврилюк О. Проблема формування читача у методичній спадщині Євгена Пасічника і Бориса Степанишина / Оксана Гаврилюк // Теоретична і дидактична філософія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 46–54.

Розглядається одна з ключових проблем сучасної методики літератури – формування читача, простежується її відображення в науковій спадщині учених-методистів.

*360. Галкін В. П. Серйозна розмова : [обговорення ст. Б. І. Степанишина «Удоскон. методів і прийомів викладання л-ри в шк.»] / В. П. Галкін // Л-ра в шк. – 1960. – № 3. – С. 64–66.

361. Гладунова Є. Лідери «Просвіти» / Є. Гладунова // Просвіта і просвітяни : до 135-ліття т-ва «Просвіта». – Рівне, 2003. – С. 9.

Про Б. Степанишина як засновника народного університету «Просвіта», першого голову обласного товариства «Просвіта».

**362. Дига Н. Діалог між концепцією Б. Степанишина та сучасною самостійною роботою учнів під час вивчення життєпису письменника / Надія Дига // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 55–64.

363. Доленко С. Презентували книгу великого педагога : [Б. Степанишина «Дума про школу» в Рівнен. Будинку вчених] / С. Доленко // Рівне час. – 2005. – 7 квіт. (№ 14).

364. Дутко П. Заангажований Україною : [про Б. Степанишина] / П. Дутко // Волинь. – 2010. – 2 квіт.

365. «Дума про школу» // Вільне сл. – 2005. – 12 квіт. (№ 29). – С. 5.

У Рівненському Будинку вчених відбулася презентація нової книги вченого-методиста, лауреата Державної премії України у галузі науки Б. І. Степанишина «Дума про школу».

366. Заворотній О. Борис Степанишин та Рівненський обласний драмтеатр : [спогади заслуженого артиста України О. Заворотнього про Б. Степанишина] / О. Заворотній // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

367. Збираючись в останню дорогу... Заповіт Бориса Степанишина, писаний у Рівному 24 квітня року Божого 1999 року / Б. Степанишин // Волинь. – 2004. – 13 серп. – С. 2.

368. Звернення до голови Рівненської обласної організації «Просвіта» Любомира Гладуна та просвітян м. Дубно і Рокитнівського району : [з приводу смерті Б. Степанишина] // Волинь. – 2004. – 13 серп. – С. 2.

*369. Конфорович А. Г. Про науково-популярну літературу / А. Г. Конфорович // Прапор. – 1972. – № 6. – С. 90–92.

370. Корженевський Л. Борису Степанишину – 70! / Л. Корженевський // Волинь. – 1995. – 31 берез.

*371. Костогриз М. На порядку денному – творчість : [відгук на ст. Б. Степанишина «Два фактори справжньої творчості» в газ. «Рад. освіта», 1964, 24 жовт.] / М. Костогриз // Рад. освіта. – 1965. – 20 січ.

**372. Кузнєцова Г. «Стратегія і тактика» Б. Степанишина у практичній підготовці майбутніх учителів-словесників / Галина Кузнєцова // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 60–69.

На основі генези педагогічної практики майбутнього вчителя-словесника аналізується внесок Б. Степанишина в розв'язання проблеми її організації й проведення в тісному взаємозв'язку з фаховими навчальними дисциплінами.

*373. Кучерук Є. Генеральний лікар Рівного : [бесіда з голов. лікарем Рівнен. центр. міськ. лікарні Є. Кучеруком] / Є. Кучерук ; записав Б. Степанишин // Вільне сл. – 1998. – 18 берез.

**374. Литвиненко С. Діалогічне шкільне прочитання творів Володимира Базилевського на методологічних засадах Бориса Степанишина / Сергій Литвиненко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 69–77.

375. Лукавська Т. На чатах духовного ренесансу : [про Б. Степанишина] / Т. Лукавська, В. Скрипник, І. Мізюк // Вільне сл. – 1995. – 29 квіт.

376. Михальчук Л. Світлий спомин : [до річниці Б. Степанишина] / Л. Михальчук // Волинь. – 2005. – 5 серп. – С. 18.

*377. Мізюк І. У вінок пам'яті / І. Мізюк // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

**378. Мозгова Л. Формування тендерної складової методики викладання української літератури у працях Т. і Ф. Бугайків, Б. Степанишина і Є. Пасічника / Людмила Мозгова // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 100–110.

379. Назви новим вулицям : [біографії Г. Горбачевського (активного члена ОУН на Волині), Є. Борового (видатного хірурга Рівного), Б. Степанишина (лауреата Держ. премії в галузі науки і освіти), іменами яких будуть названі вулиці Рівного] // Сім днів. – 2005. – 8 квіт. – С. 3.

380. Овдійчук Л. Великий учитель словесників / Л. Овдійчук // Волинь. – 2008. – 8 серп. – С. 12.

**381. Овдійчук Л. Великий вчитель словесників / Лідія Овдійчук // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 118–123.

У статті викладені спогади про Бориса Степанишина як про людину, вченого, діяча. Автор згадує про два останніх десятиліття його життя, які відзначились вагомими здобутками в методичній науці, культурно-освітній діяльності.

382. Одна з найвищих нагород – нашому землякові : [Б. І. Степанишину] // Сім днів. – 1996. – 6 січ.

383. Опольська В. Не вмирає душа наша : [спогади вчительки ЗОШ № 4 В. Опольської про Б. Степанишина] / В. Опольська // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

384. Пасічник Є. Рецензії / Є. Пасічник // Дивослово. – 1998. – № 1. – С. 61–62. – Рец. на кн. : Степанишин Б. Викладання української літератури в школі : метод. посіб. для вчителя. – К. : РВЦ «Проза», 1995. – 255 с.

385. Пам'яті Бориса Степанишина // Волинь. – 2006. – 11 серп. – С. 10.

386. Пам'яті Бориса Степанишина : [некролог] // Волинь. – 2004. – 13 серп. – С. 2.

387. Піяр Т. Завжди з вами : [спогади про педагога Б. Степанишина] / Т. Піяр // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 4.

388. Про присудження державних премій України в галузі науки і техніки 1995 року : Указ Президента України, 20 груд. 1995 р. : [в т.ч. Степанишину Б. І.] // Уряд. кур'єр. – 1995. – 28 груд. – С. 8.

*389. «Професійне спрямування навчального процесу педвузу» : [про однойм. посіб. Б. Степанишина] // Освіта. – 1999. – 9–16 черв. (№ 30–31). – С. 6.

390. Русин П. З подвідним дном : історія одного падіння / П. Русин, В. Сидорук // Червоний прапор. – 1983. – 12 жовт.

**391. Свириденко О. Творча самобутність О. Стороженка в епістолярному діалозі з сучасниками / Оксана Свириденко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 125–135.

Епістолярій О. Стороженка аналізується в контексті ідей Б. Степанишина та Є. Пасічника.

392. Сербін Г. Дивоцвіт України : [нове літературозн. і метод. вид. про Л. Українку для шк.] / Г. Сербін // Вільне сл. – 1997. – 9 квіт. – Рец. на кн. : Степанишин Б. Дивоцвіт України. Леся Українка в школі. – Рівне, 1996.

393. Ситченко А. Самовиховання читачів-учнів з погляду Б. Степанишина / Анатолій Ситченко // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2010. – № 12. – С. 7–10.

**394. Ситченко А. Саморозвиток читачів-учнів з погляду Б. Степанишина / Анатолій Ситченко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 151–159.

Подаються ідеї Б. Степанишина з їх проекцією на сучасний розвиток методики викладання літератури та її перспективи. Наголос зроблений на проблемах ідейно-художнього аналізу, технологізації навчання літератури та саморозвитку читачів-учнів.

395. Славутич Ю. Жив Україною і працював для українського вчителя / Ю. Славутич // Волинь. – 2006. – 3 берез. – С. 19.

У Рівненській обласній бібліотеці пройшов творчий вечір пам'яті видатного вченого-методиста, професора Б. Степанишина.

*396. Соболев І. І. Впевнено йти новими шляхами : [обговорення ст. Б. І. Степанишина «Удоскон. методів і прийомів викладання л-ри»] / І. І. Соболев // Л-ра в шк. – 1960. – № 3. – С. 66–69.

397. Солоневський Р. Незаперечний авторитет / Р. Солоневський // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

398. Степаненко Н. Учитель / Н. Степаненко // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

399. Степаненко Н. Учителю! Перед ім'ям твоїм... : [про урочисте засід. нар. ун-ту «Просвіта» з нагоди 70-річчя від дня народж. та 40-річчя наук.-пед. діяльн. Б. І. Степанишина] / Н. Степаненко // Волинь. – 1997. – 7 квіт.

400. Степаненко Н. «Дивоцвіт України» : [рец. на моногр. Б. Степанишина «Дивоцвіт України», присвяч. Л. Українці] / Н. Степаненко // Волинь. – 1997. – 18 квіт. – С. 9.

401. Степаненко Н. Підручник нового типу : [про підруч. Б. І. Степанишина «Українська література» для 9 кл.] / Н. Степаненко // Вільне сл. – 1993. – 31 берез.

402. Степаненко Н. Спогади про вчителя : [проф. Степанишина Б. І.] // Нова Волинь. – 2004. – 9 верес. (№ 36). – С. 6.

403. Степанишин С. З думою про школу : [про кн. Б. Степанишина «Дума про школу»] / С. Степанишин // Волинь. – 2004. – 17 верес. – С. 3.

**404. Текучев В. Методична підготовка майбутнього вчителя музики / Віктор Текучев // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 169–174.

Автор утверджує тісний зв'язок видів мистецтв і методичної науки, посиляючись, зокрема, на праці Б. Степанишина. У статті розглянуто завдання та способи методичної підготовки студентів, які готуються стати вчителями музики.

*405. Тимохін Б. І. Чому послабили увагу до позакласного читання? : [обговорення ст. Б. І. Степанишина «Удоскон. методів і прийомів викладання л-ри»] / Б. І. Тимохін // Л-ра в шк. – 1960. – № 3. – С. 69–71.

406. «Тільки б голос твій чути і ніжність твою берегти» // Волинь. – 2007. – 10 серп. – С. 7.

Пам'яті Бориса Степанишина.

**407. Ткаченко Л. Шкільне прочитання дитячої поезії Олександра Олеся на методичних засадах Бориса Степанишина / Лариса Ткаченко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 175–182.

408. Ткачук Н. Вам болить Україна... : [вірш пам'яті Б. Степанидина] / Надія Ткачук // Волинь. – 2004. – 13 серп. – С. 2.

409. Ткачук Н. Слово про учителя : [до 80-річчя від дня народж. Б. Степанишина] / Н. Ткачук // Волинь. – 2005. – 1 квіт. (№ 13). – С. 8.

410. Тріумф і трагедія : [Борис Степанишин – професор педінституту] // Діалог. – 1992. – № 50.

**411. Турчин М. Прочитання сонета М. Рильського «Запахла осінь в'ялим тютюном» у світлі дидактичних концепцій Є. Пасічника та Б. Степанишина / Марія

Турчин // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 183–193.

412. Учитись важко, а учити важче : зустріч за «круглим столом» редакції [у складі: заст. дир. департаменту соц. обслуг. населення, зав. міськ. від. освіти С. Богатирчук, вчитель-україніст СШ № 12 Н. Степаненко, голов. спеціаліст міськ. від. освіти В. Хомяк та голова рівнен. «Просвіти» Б. Степанишин] // Сім днів. – 1994. – 16–22 серп.

**413. Фасоля А. Проблеми особистісної зорієнтованості вивчення української літератури в методичній спадщині Бориса Степанишина / Анатолій Фасоля // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 195–204.

Проаналізовано методичну спадщину вченого з питань особистісно-зорієнтованого навчання; розкрито бачення мети літературної освіти, зокрема, необхідності враховувати суб'єктивний досвід учня у процесі вивчення літератури.

**414. Харченко С. Борис Степанишин і Євген Пасічник – новатори теорії уроку української літератури / Світлана Харченко // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 173–180.

Розглянуто основні методичні засади побудови уроків української літератури, розроблені Є. Пасічником та Б. Степанишином.

**415. Черниш Н. Борис Степанишин і Євген Пасічник про особливості вивчення ліричних творів / Наталія Черниш // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 181–190.

Здійснена спроба аналізу та порівняння методичних порад учителям Б. Степанишина та Є. Пасічника щодо вивчення поезії.

416. Шуляр В. Ідеї Бориса Степанишина, Євгена Пасічника в методиці викладання літератури ХХ століття / Василь Шуляр // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2009. – № 9. – С. 17–19.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Бабенко Ж.	346	Кузнецова Г.	372
Базилевський В.	(374)	Куліш П.	(37), (60), (95), (165)
Береза Ю.	93	Кучеренко Є. М.	(286), (325), (326)
Богатирчук С.	412	Кучерук Є.	373
Бондаренко Ю.	347	Лантух С.	(344)
Бондарь П. Т.	(289)	Лещенко Н.	237
Боровий Є.	(379)	Литвин М.	(87)
Бугайко Т.	(347), (378)	Литвиненко С.	374
Бугайко Ф.	(347), (378)	Литвинчук Л.	(34)
Будугай О.	349	Лукавська Т.	375
Буркалець Н.	350	Мельник Р. П.	(121), (122)
Вареник Ч.	(33)	Михальчук Л.	376
Варенко В.	352	Мізюк І.	375, 377
Вербич В.	353, 354	Міськови	(190)
Вовчок	(204)	Мозкова Л.	378
Волошина Н.	355, 356	Неділько В. Я.	343, (347)
Волощук О.	357	Овдійчук Л.	380, 381
Гаврилюк Л.	358	Огульчанський О.	(349)
Гаврилюк О.	359	Олесь О.	(407)
Галкін В. П.	360	Опольська В.	383
Герус В.	167	Падалка Н. І.	293
Гладун Л.	368	Пасічник Є.	(347), (350), (352), (358), (378), 384, (394), (411), (414–416)
Гладунова Є.	361	Пацко М.	346
Горбачевський Г.	(379)	Піяр Т.	387
Горний М.	351	Погрібний А.	(344)
Дем'янчук Г.	(192)	Рильський М.	(411)
Дига Н.	362	Русин П.	390
Дмитрієва Є.	306	Самчук У.	(124)
Довженко О.	(128), (129), (133), (136)	Свириденко О.	391
Доленко С.	363	Сербін Г.	392
Дорошенко О. А.	(288)	Сидорук В.	393
Дутко П.	364	Ситченко А.	393, 394
Заворотній О.	(32), 366	Сковорода Г. С.	(255)
Кополовець В.	246, 247	Скрипник В.	375
Конфорович А. Г.	369	Слаутич Ю.	395
Корженевський Л.	370	Соболєв І. І.	396
Костогриз М.	371	Солоневський Р.	397
Котляревський І.	(36)		
Коцюбинський М.	(293)		
Кравець Д. В.	345		
Крилова В.	(133)		
Кропивницький М.	(67)		

Спаська Л. І.	(199)		(299), (311)
Степаненко Н.	398, 399–402, 412	Харченко С.	414
Степанишин С.	403	Ходасов К. О.	343
Степанюк І. Г.	(296)	Ходун Є.	(344)
Стороженко О.	(391)	Хомик В. О.	(282), (283)
Сухомлинський В.	(344)	Хомяк В.	412
Текучев В.	404	Червоній В.	(3)
Тимохін Б.	405	Чередниченко Є.	(344)
Ткаченко Л.	407	Черниш Н.	415
Ткачук Н.	408, 409	Шуляр В.	416
Туз В.	153	Шевченко Т. Г.	(9), (52),
Турчин М.	411		(55), (132),
Українка Л.	(6), (52),		(135), (164),
	(56), (71), (77),		(183), (204),
	(81), (86), (395),		(260), (284),
	(401)		(298), (335)
Фасоля А.	413	Шевчук В.	43
Франко І.	(52), (128), (292),	Ярмолюк Г.	(344)

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК НАЗВ ТВОРІВ Б. І. СТЕПАНИШИНА

А літа стрілою пролітають	35	Використовуючи промовисти	
А цього могло не бути	294	факти	224
Альтернативний університет	172	Виховання в учнів уваги на	
Атеїстичне виховання засобами		уроках	332
художнього слова в школі	337	Виховання читацьких інтересів	324
Багатство, красу і велич мови	118	Виявлення знань – могутній засіб	
Байдужих не може бути	173	їх здобування і осмислення	227
Безсмертя слова	132	Від альфи до омеги	305
Бібліотека «Просвіти» запрошує	174	Від «альфи» до «омеги» у	
Бібліотекам – педагогічну		викладанні літератури в	
спрямованість	304	школі та педінституті	42
Біографії письменників очима		Від інтересу – до професії	225
учнів та вчителів	270	Від кого залежить майбутнє...	1
Біографічний покажчик наукових		Від моделі Української	
праць	115	національної школи	185
Будинок педагогічних скарбів	295	Вмілий сівач – чудові сходи	325
Бути музеєві «Просвіти»	119	Вони жили і творили заради	
Велика педагогічна рада	48	України	3
Великий любомудр	255	Всеобіймаючі очі України	128
Велич розуму і глибини		Всерйоз і жартома	16
доброчинності українського етносу	24	Вуз вражаючого поступу	68
Величезна молитва наша	156	Вузівська підготовка і	
Велично-трагічне кохання	133	шкільна практика	315
Взаєморозуміння чи бар'єр?	261	Вчитель і книга	262
Вивчення життя і творчості		Генетичний код нації або	
М. Кропивницького	67	мова про мову	22
Вивчення творчості Івана		Головні проблеми побудови	
Котляревського в школі	36	сучасної української школи	103
Вивчення творчості Івана Франка		Гортаючи книгу скарг	265
в школі	292	Гортаючи листи побратимів	83
Вивчення творчості Пантелеймона		Готуючи лекторську зміну	235
Куліша в школі	37	Грані стосунків	256
Вивчення творчості		Давно назріла проблема	271
Т. Г. Шевченка	269	Давня українська література	
Вивчення поезії Т. Г. Шевченка	335	в середній школі	69
Вивчення циклу Т. Г. Шевченка		Давня українська література	
«В казематі»	284	в школі	38
Видання варте найбільшої уваги	55	Два фактори справжньої творчості	
Викладання української			316
літератури в школі	116	Демократизація українського	
Викладач педвузу. Який він?	206	шкільництва	84
Використання фольклорних		Деякі питання підготовки вчителя	
матеріалів	260	гуманітарних предметів до уроку	336

Деякі питання раціоналізації праці вчителя	239	За шкільним порогом	272
Джерела б'ють	49	Завжди учень	280
Джерела мудрості	19	Завдяки Шевченкові я став націоналістом	9
Джерела пружно б'ють	17, 21, 25, 39, 65	Завтра урок	317
Джерельна снага	120	Загальнодидактичне – в специфічному	213
Дивоцвіт Олександра Довженка	129	Загальномистецькі й літературно-методичні засади	134
Дивоцвіт України	81	Загальноосвітня школа краю	104
Дидактичні матеріали до вивчення життя	204	Заклад культури нової доби	158
Драма, котра може перерости в трагедію	85	Закон – іде: літопис поступу	188
Драма, котра може перерости в трагедію, або гряде катастрофа культури	70	Залучати до роздумів	214
Драма Лесі Українки «Бояриня»	71	Запобігти помилкам – важливе в роботі...	338
Другий структурний елемент	279	Засоби активізації мислення учнів на уроках літератури	341
Добра слава	285	Застосування проблемного методи під час вивчення	236
Дубенські мотиви в процесі викладання української літератури в загальноосвітніх школах	43	З'їзд нездійсненнях сподівань	148
Дума про урок	248	Зміст і призначення шкільної програми	297
Дума про школу	13, 101	Значна шкода від «дрібничок»	207
Духовне відродження нації	4	Золушка проситься в школу	308
Духовний потенціал народного дому	175	Зошит з української літератури	40
Душа учнів вимагає	186	Зреформованій школі – нову програму	29
Душевна щедрість	326	Зупинились на півдорозі	159
Еволюція і корекція програми української літератури 5–11 класів	72	Зупинитися, оглянутися, поміркувати	215
Елементи раціоналізації	240	«И тот, кто нырнет до самого дна...»	160
Етапи відродження	143	І звідки «Все оте» береться?	176
Жива думка – жива мова	307	«... І той, хто пірне аж до дна»	161, 177
Живе слово вчителя	333	І тривоги, і радощі	286
З вірою в майбутнє	187	Інтелігент на селі	178
З мозаїки особистості Лесі Українки	86	Інтернаціональне виховання під час вивчення	298
За активної ролі учнів	296	Іншомовна лексика в українському мовленні	23
За новий тип методичного посібника	157	Історичне тло і корені українського етносу	30
		Как постичь красоту?	245
		Квіти в естетичному вихованні	273

Ким бути? Яким бути?	266	Методичні рекомендації	
Ключ: індивідуальний підхід	327	самостійної роботи	205
Книга краси та печалі	87	Ми так діємо	162
Колекціонер	73	Мистецькі вечори пані Розалії	121
Коли вчитель стає майстром?	74	Михайло Коцюбинський в школі	293
Коли нам стріляють у саме серце...	179	Молоде – не зелене	208
Концепція культурної освіти		На героїчних традиціях	237
учнів	105	На чатах духовного ренесансу	131
Концепція нової школи на		Навчання – не самоціль	88
Україні	180	Нам закладати фундамент	89
Корені і пагони виховання	241	Насамперед – праця	228
Корисне поєднання	306	Наснага	288
Космос української пісні	44	Наставник и друг	289
Космос українського		Наука, котра не має права хворіти	90
фольклору	31,	Наши резервы	226
	45,	Наші вихованці про себе,	
	50	про нас і про школу	319
Краса, велич і трагедія України	130,	Не гість, а господар	217
	135	Не крім того, а прежде всего	309
Краса Людська	199	«Не ридать, а здобувати...»	181
«Краще я напишу»	318	Не формально, а по существу	218
Культура на щодень	106	Невже на шістдесятниках	
Культурологічна діяльність	75	закінчилася українська література	57
Леся Українка	6	Невсипущий трудівник	274
Леся Українка: «Ніщо мене так не		Незабутні вечори пані Розалії	122
мучить»	56	«Необов'язкові» функції	
Література – вчитель – учень	144	бібліотеки	107
Літературні вікторини	202,	Ні, не другорядне	320
	330	Нові підходи до викладання	123
Людина перед об'явою	287	НОП словесника	281
«Маруся Чурай» проти		НОП у школі	275
технократії	196	«О рідне слово, що без тебе я»	58, 189
Методика вивчення монографічної		Образотворчі виднокола	
теми з літератури в середній		Рівненщини	91
школі	20,	Одноставне бажання словесників	328
	26	Ознайомлення дошкільнят з	
Методика культурологічної		казками Івана Франка	299
діяльності	102	Окрилені піснею	190
Методика педагогічного		Особа викладача інституту	163
дослідження	253	Ошляхетнення нації	59
Методика укладання і		Педагогічна практика	229
використання роздавального		Перечитуючи старі листи	92
матеріалу	216	Плекаймо рідну мову	2
		Плекаймо робітничу юнь	209

Поезіє, ти сило чарівна!	149	Робота учнівських	
Поет і милосердя	164	літературнотворчих гуртків	343
Поетичний доробок Пантелеймона		Роздуми над учнівським твором	268
Куліша	165	«Розпущу крилаті думи на	
Позакласна і позашкільна робота	267	всю Україну»	60
Поки сонце з неба сяє	124	Росіяни і державна мова України	76
Правда, обпалена війною	136	Руйнівний талант	110
Про можливості і проблеми		Русифікація або англоманія	61
методичної роботи	230	Сам собі голова	32
Про письмові роботи з		Самобутність уроку літератури	200
літератури в заочній школі	334	Самобутність і краса уроку	221
Проблема стукає в двері	310	Самовиховання особистості	232
Проблеми самовиховання юних в школі	219	Самоосвіта педагога	249
Програма курсу «Методика		Самостійна робота учнів при	
теорії...»	108	вивченні української літератури	
Програма розвитку української		в 9–11 класах	323
мови	109	«Свою мову має?»	167
Програму треба розширити	342	Система письмових робіт з	
«Просвіта»	166	української літератури	331
«Просвіта» завжди була		Система самостоятельной	
флагманом	93	работы	244
Проти «мертвих титанів і		Система уроків по вивченню	
сплячих красунь»	263	роману	322
Проти спрощеної		Сім днів у Рівному	138
професіоналізації	321	Складові формування почуттів	257
Професійна спрямованість		Слова українські, а мова	
вузівської лекції	220	хтозна-яка	111
Професійне спрямування		Слово до колег-педагогів	126
навчально-виховного процесу		Слово до ювілею	145
педагогічного вузу	51	Слово напередодні ювілею	150
Професійне спрямування		Слово про завучів	290
навчального процесу	154	Соціалістка марксистського	
Профорієнтаційна робота в школі	254	кшталту...	77
Профорієнтація і		Сочинение в старших класах	222
профконсультування	94	Сприйняти й осмислити слово	91
Профтехучилища	246	Старшокласник пише твір	242
Пути повышения эффективности	231	Стратегія і тактика в літературній	
Путівник у світ краси	210	освіті учнів	18
П'ять років праці й боротьби	137	Стратегія і тактика педагогічної	
Радість завтрашнього дня	211	практики українців	127
Реанімація духовності	182	Студент і екзамен	203
Рівненський факультатив	125	Танець рук	250
Рік шаленої боротьби	5	Тарас Шевченко, Іван Франко...	52
		Твори І. Франка в 1–4 класах	311

Творче начало – головне	329	Чи є в тебе учні, вчителю?	276
Творчість проти схоластики	300	Чи є у вас учні?	277
Тільки б голос твій чути і ніжність твою берегти	8	Чи варто було знімати?	79
То хто ж усе-таки Чіпка Вареник	33	Чи палить сором нащадків пізніх	169
Три фактори	197	Чи потрібен державний екзамен у вузі	113
Тріумф і каскад трагедій	139	Чи потрібна селянська педагогіка	141
Труд в радість	212	Чи схвалив би таке	
Трудове виховання і профорієнтація учнів	223	Шевченкопочитаніє сам поет	183
У педагогічному пошуку	258	Чи така нам потрібна міліція?	142
У робітничі лави	247	Читач – бібліограф – довідка	302
У садку практиканти	264	Читаючи екзаменаційні твори	291
Удосконалення методів і прийомів викладання літератури	340	Чому «багаті» плачуть	170
Українська література	14, 27, 28, 41, 66, 82, 117, 146, 147, 155	Чому я ношу вишиванку	7, 11
Українська мова незнищенна	140	Школа має бути національною	194
Українська національна ідея	95	Шляхи розвитку потреби в самовихованні	97
Українська поетична афористика минулого тисячоліття	15	Шукати, досліджувати, експериментувати	303
Українська словесність від прадавніх часів	53	Ще на шкільній лаві	313, 314
Українські народні думи	46	Що варто перейняти з діаспори	98
Уроки правди і краси	47	Щоб до класу «зайшов» письменник	238
Усе починається з програми	312	Що захищати? Від кого і як?	12
Учительське щастя	10	Що і як робити?	62
Учителю, хто ти: ремісник чи творець	96	Що може Товариство?	198
Учитель літератури	151	Що на полицях «Шкільної бібліотеки»	233
Учителька з ласки Божої	112	Що таке самовиховання	99
Учимо мислити	251	Що таке справжня шляхетність?	100
Франківський вечір у школі	301	Щоб не стала мачухою	152
Хто ми, які ми?	168	Юний читач на перехрестях доби НТР	234
Хранителька Соколиних гір	34	«Я сплю, як молодий...»	153
Цикл лекцій з краєзнавства	192	Яблуня в полі	252
Ціна закону про мови	193	Як добірне зерно...	171
Чарівна айстра	282, 283	Як донести до учнів красу	114
Частка культури нації	78	Як зарано і що посіяно на ниві освіти	184
Четвертий ренесанс України	54	Як «олюднити знання»	195
		Як раціоналізувати діяльність лектора	243
		Як українці створювали свою мову	63

Який «я»?; або стимулювання Громадянського...	101	Яким бути шкільному підручникові	80
Яким бути підручникові з літератури	64	Якими мають бути підручники «Semper tūro»: до проблеми	330
Яким бути посібнику?	278	самоосвіти вчителя	259

СПИСОК ПЕРЕГЛЯНУТИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Літопис газетних статей. – К., 1960–1992. – № 1–24 ; 1993. – № 1–22, 24 ; 1994. – № 7–12 ; 1995, 1997, 1999–2011. – № 1–24 ; 2012. – № 1–10.

Літопис журнальний статей – К., 1953–1956. – № 1–12 ; 1958. – № 1–12 ; 1959. – № 1–10, 12 ; 1960–1972. – № 1–24 ; 1974–1980. – № 1–24 ; 1981. – № 1–8 ; 1982–1993. – № 1–24 ; 1994. – № 7–9, 11, 12 ; 1995. – № 1–12 ; 1997–1999. – № 1–24 ; 2000. – № 3–24 ; 2001–2011. – № 1–24 ; 2012. – № 1–11.

Літопис книг. – К., 1960–1962. – № 1–12 ; 1963. – № 1–2 ; 1964. – № 1–9 ; 1965–1983. – № 1–12 ; 1984–1989. – № 1–24 ; 1990. – № 2–24 ; 1991–1993. – № 1–24 ; 1994. – № 7–12 ; 1995, 1997–1999. – № 1–12 ; 2000. – № 2–12 ; 2001–2007. – № 1–12 ; 2008–2011. – № 1–24 ; 2012. – № 1–10.

ЗМІСТ

	Стор.
Від укладача	3
Життєві віхи	4
Ткачук Н. Вам болить Україна...	5
Степанишин С., Дутко П. Заангажований Україною	5
Ярощук В. П. Любив Україну і високо цінував бібліотеку	8
Пам'яті Бориса Степанишина	13
Збираючись в останню дорогу...	14
З листів до Б. І. Степанишина	15
Друковані праці Б. І. Степанишина	16
Література про життя, наукову та громадську діяльність Б. І. Степанишина	35
Іменний покажчик	42
Алфавітний покажчик назв творів Б. І. Степанишина	44
Список переглянутих періодичних видань	50
Фотоілюстрації	51

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

УДК 016:929

ББК 91.9:83.3 (4Укр)

С–794

Жив на чатах духовного ренесансу : біобібліогр. покажч. пр. Б. І. Степанишина / Рівнен. держ. обл. б-ка ; уклад.: Л. А. Костильова, Г. М. Люльчук ; наук. ред.: О. Л. Промська ; ред.: З. М. Тирак ; відп. за вип.: В. П. Ярощук. – Рівне : Волин. береги, 2012. – 56 с. : фотоіл. – (Серія «Славетні земляки»).

До видання включено відомості про основні етапи життя, наукової та громадської діяльності педагога, літературознавця, громадського діяча Б. І. Степанишина, низку статей, присвячених відомому землякові, біобібліографічний покажчик та фотоілюстрації з його особистого архіву.

Матеріал у біобібліографічному покажчику згруповано в двох основних розділах – «Друковані праці Б. І. Степанишина» та «Література про життя, наукову та громадську діяльність Б. І. Степанишина». До покажчика включені описи окремо виданих праць, публікацій зі збірників, продовжуваних і періодичних видань (всього 416 позицій). Видання доповнене допоміжним апаратом.

Біобібліографічний покажчик праць Б. І. Степанишина розрахований на науковців, викладачів вищих і середніх навчальних закладів, студентів, бібліотечних працівників.

Укладачі:

Костильова Лариса Анатоліївна, зав. відділом формування бібліографічного ресурсу, баз даних та обслуговування користувачів,

Люльчук Ганна Миколаївна, бібліотекар відділу формування бібліографічного ресурсу, баз даних та обслуговування користувачів.

Науковий редактор:

Промська Олександра Леонідівна, заступник директора з наукової роботи та автоматизації Рівненської державної обласної бібліотеки, кандидат історичних наук.

Редактор:

Тирак Зінаїда Миколаївна, зав. відділом редакційно-видавничої роботи Рівненської державної обласної бібліотеки.

Відповідальна за випуск:

Ярощук Валентина Петрівна, директор Рівненської державної обласної бібліотеки, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України.

Підписано до друку 24.09.2012 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Обл.-вид. арк. 3,72. Наклад 100 пр. Зам. 95.

Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi@mail15.com
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.
Надруковано в друкарні видавництва «Волинські обереги».